

Inwestujemy w małe dzieci

GMINNE STRATEGIE EDUKACJI

Fundacja Rozwoju Dzieci im. J. A. Komeńskiego

Warszawa 2009

pod redakcją Teresy Ogrodzińskiej

Inwestujmy w małe dzieci

GMINNE STRATEGIE EDUKACJI

spis treści

01. Wstęp	06 – 07
CZĘŚĆ I • TWORZENIE GMINNYCH STRATEGII EDUKACJI	
02. Dlaczego warto opracowywać gminne strategie edukacji?	12 – 13
03. Metodologia tworzenia gminnej strategii edukacji Marzena Lotys	14 – 32
04. Proces tworzenia Gminnej Strategii Edukacji w Gminie Rawa Mazowiecka rozmowa z Małgorzatą Dudek	34 – 35
CZĘŚĆ II • ZAŁĄCZNIKI	
05. Informacja o środkach, które można pozyskiwać na realizację gminnej strategii edukacji Marzena Lotys	38 – 46
06. Strategia Rozwoju Edukacji w Gminie Rawa Mazowiecka	48 – 67
07. Lista gmin, które wypracowały strategie edukacji	68 – 69
08. Informacja o Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Fundacji Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego	70
09. Informacja o programie „Dla Dzieci”	71

Publikację „Inwestujemy w małe dzieci – gminne strategie edukacji” kierujemy do osób, które mają największy wpływ na tworzenie dobrego środowiska rozwojowo-edukacyjnego dla dzieci – do przedstawicieli samorządów lokalnych i organizacji samorządowych, rodziców i nauczycieli.

W 2006 r. w ramach programu „Dla Dzieci” realizowanego przez Fundację Komeńskiego we współpracy z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności przygotowaliśmy moduł szkoleniowy, którego zadaniem była pomoc gminom wiejskim w wypracowaniu długofalowych strategii edukacji elementarnej. Zależało nam na włączeniu w gminne działania edukacyjne także dzieci najmłodszych, których nie obejmuje obowiązek szkolny. W dwóch edycjach programu „Dla Dzieci” 23 gminy opracowały strategie. Wkrótce – idąc za potrzebami kolejnych gmin – rozszerzyliśmy strategie na wszystkie szczeble gminnej edukacji, wypracowaliśmy też moduł pomagający gminom w tworzeniu strategii wyrównujących szanse edukacyjne, które również obejmują najmłodszych obywateli. Do września 2009 r. w 39 gminach powstały takie strategie.

W pracy nad strategią wykorzystujemy metodę partycypacyjną, która zakłada, że w procesie tworzenia strategii uczestniczą przedstawiciele społeczności lokalnej – władz samorządowych, instytucji gminnych, przedszkoli, szkół, organizacji pozarządowych, a także lokalni przedsiębiorcy i rodzice. Dzięki temu zaplanowane w strategii działania mogą lepiej spełniać oczekiwania dzieci, młodzieży i ich rodziców, trafniej odpowiadać na realne potrzeby.

Zaproponowana przez nas procedura tworzenia strategii umożliwia osobom, które nigdy wcześniej nie uczestniczyły w takich przedsięwzięciach, stworzenie dokumentu, który

wstęp

ma moc uchwały, i monitorowanie jego wdrażania. Jest to istotny krok w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego na poziomie gminy.

W publikacji pokazujemy, jak ważną rolę w wyrównywaniu szans edukacyjnych i podnoszeniu jakości edukacji na terenach wiejskich mogą pełnić gminne strategie edukacyjne. Opisujemy krok po kroku model tworzenia strategii, korzyści i doświadczenia gmin, które uczestniczyły w tym procesie, a także możliwości pozyskania środków na wdrażanie zaplanowanych w strategii działań.

Zachęcamy także do zapoznania się z naszą publikacją „Inwestujmy w małe dzieci – dobre praktyki organizacji pozarządowych”, pokazującą jak różnorodne działania dla małych dzieci mogą być realizowane przez organizacje pozarządowe w gminach.

Obie publikacje znajdują się także na stronach: www.frd.org.pl w zakładce Publikacje oraz www.dladzieci.org.pl w zakładce Dobre praktyki.

Serdecznie zachęcamy do inwestowania w rozwój i edukację najmłodszych obywateli!

Teresa Ogrodzińska

Dlaczego warto inwestować w edukację małych dzieci

- **Wczesne doświadczenia dzieci mają długofalowy i formujący wpływ na rozwój mózgu, umiejętności i zachowań człowieka.**

Okresem krytycznym jest czas między urodzeniem a 5–6 rokiem życia, czyli przed rozpoczęciem formalnej nauki. Wtedy właśnie najdynamiczniej rozwijają się umiejętności językowe, matematyczne, społeczno-emocjonalne, buduje się poczucie własnej wartości i ciekawość świata – fundamenty nieodzowne do osiągnięcia sukcesu w życiu.

- **Wspieranie edukacji małych dzieci to najlepsza inwestycja.**

Stopa zwrotu z inwestowania w rozwój małych dzieci jest bardzo wysoka. Jak dowodzi laureat ekonomicznej Nagrody Nobla James Hackmann, inwestowanie w rozwój i edukację dzieci do 6 roku życia, daje zwrot w wysokości co najmniej czterokrotnej. Stopa zwrotu inwestycji maleje bardzo znacząco w miarę wzrastania dzieci. Inwestowanie w przygotowanie zawodowe jest już nieopłacalne z ekonomicznego punktu widzenia.

- **Dobre środowisko rozwojowo-edukacyjne dla małych dzieci umożliwia dobrą współpracę z rodzicami.**

Wsparcie rodziców w wychowywaniu małych dzieci to najlepsza profilaktyka. Pozwala wcześniej wykrywać i eliminować deficyty i prowadzić – wspólnie z rodzicami – efektywne działania wspierające prawidłowy rozwój dzieci.

- **Wczesne doświadczenia edukacyjne najefektywniej pomagają wyrównywać szanse życiowe dzieci.**

Wczesne dzieciństwo jest pierwszym i zasadniczym etapem tworzenia się nierówności edukacyjnych ponieważ w tym okresie możliwości rozwojowe dzieci są największe i najsilniejszy jest wpływ środowiska, w którym są wychowywane. Pozytywne zmiany relacji wychowawczych w rodzinach i wsparcie specjalistyczne dla dzieci poniżej 5 roku życia może przełamać schemat społecznego dziedziczenia biedy i problemów społecznych.

Dlatego dostęp do jakościowej edukacji jest szczególnie ważny dla dzieci wychowujących się w środowiskach zaniedbanych kulturowo i ekonomicznie.

- **Umiejętności, które małe dzieci wyniosą z różnorodnych zajęć edukacyjnych i przedszkola, zaprocentują w szkole** – dzieci łatwiej zaadaptują się w nowym środowisku, nie będą miały trudności w nawiązywaniu kontaktów z rówieśnikami, chętnie podejmą wyzwania edukacyjne.

Na edukacji małych dzieci korzystają:

- **dzieci** – daje im ona szansę lepszego startu w życiu;
- **rodzice** – ich dziecko otrzyma takie możliwości rozwoju, których często sami nie mogą mu zapewnić;
- **nauczyciele** – upowszechnianie edukacji przedszkolnej pozwala na tworzenie nowych miejsc pracy;
- **szkoła** – im wyższa jakość wychowania przedszkolnego, tym lepsze efekty uzyskuje szkoła;
- **samorząd terytorialny** – wczesna edukacja to niezbędna inwestycja w rozwój zasobów ludzkich gminy.

**Tworzenie
gminnych
strategii
edukacji**

Dlaczego warto opracowywać gminne strategie edukacji?

Zapytaliśmy przedstawicieli gmin, którym konsultanci Fundacji Komeńskiego pomagali w wypracowaniu strategii edukacyjnych, o korzyści płynące z posiadania takiego dokumentu.

Poniżej przytaczamy najczęściej pojawiające się argumenty:

- Stworzenie dokumentu planistycznego, z którym utożsamiają się mieszkańcy gminy i którego realizacja jest osiągalna.
- Możliwość odwoływania się do zapisów strategii przy aplikowaniu o środki zewnętrzne – strategia uwiarygodnia potrzeby gminy, daje gwarancję kontynuacji działań zawartych w projektach.
- Pomoc w uspołecznianiu edukacji – wzrost poczucia wpływu osób i grup na to, co się dzieje w gminie; możliwość wypowiedzenia się osób, które dotąd nie uczestniczyły w dyskusjach gminnych.
- Możliwość analizy problemów i określenie ich hierarchii oraz kolejności rozwiązywania. Wiele kluczowych problemów jest odsuwanych, często nie są nazywane, aby nie naruszać interesów silnych grup społecznych i zawodowych. Proces wypracowywania strategii pozwala na rozpoczęcie dyskusji w gminach nad siecią placówek, kwestiami finansowania gminnej oświaty itp.
- Lepsze rozpoznanie potrzeb edukacyjnych i rozwojowych dzieci i ich rodziców.
- Określenie barier w rozwoju gminnej edukacji: mentalnościowych, transportowych, finansowych, organizacyjnych i innych.
- Wprowadzenie nowych form edukacyjnych – na przykład ośrodków przedszkolnych czy grup zabawowych.

- Uaktywnienie lokalnych organizacji pozarządowych.
- Ujawnienie się na forum gminy aktywnych grup z poszczególnych miejscowości położonych z dala od centrum gminy.
- Ukonstytuowanie się zespołu mieszkańców zainteresowanych podejmowaniem działań na rzecz dzieci – wzrost aktywności społecznej rodziców i innych mieszkańców gminy.
- Uświadomienie mieszkańcom gminy potrzeb edukacyjnych małych dzieci.
- Zracjonalizowanie wydatków gminy na cele oświatowe.
- Stworzenie wizerunku gminy przyjaznej zarówno dzieciom, jak i dorosłym mieszkańcom.

Metodologia tworzenia gminnej strategii edukacji

1. Założenia

1.1. Partycypacja obywatelska

W procesie tworzenia gminnej strategii edukacji rekomendujemy wykorzystanie metody partycypacyjnej. Istotnym elementem tej metody jest to, że sami odbiorcy usług edukacyjnych, w tym dzieci i młodzież, uczestniczą w procesie jej konstruowania. Metoda partycypacyjna pozwala więc na zwiększenie aktywnego udziału mieszkańców w procesie budowania lokalnej polityki edukacyjnej. Dzięki temu zaplanowane w strategii działania mogą lepiej spełniać oczekiwania i preferencje mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży i ich rodziców, trafniej odpowiadać na ich realne potrzeby.

Model partycypacyjny pozwala w dłuższej perspektywie także na większe zaangażowanie w realizację zaplanowanych w strategii działań różnych grup mieszkańców poprzez poprawę przepływu komunikacji między instytucjami i organizacjami zajmującymi się edukacją. Im szersza akceptacja przyjętych rozwiązań w strategii, tym większe szanse na poczucie odpowiedzialności za właściwą realizację zaplanowanych przedsięwzięć.

Uspołecznienie przygotowania gminnej strategii edukacji jest wyzwaniem dla partnerów po obu stronach: przedstawiceli samorządu i mieszkańców gminy. Poziom zaangażowania mieszkańców w proces przygotowania strategii powinien uwzględniać specyficzne uwarunkowania życia społecznego w gminie. Możemy go zaplanować, odnosząc się do tzw. drabiny partycypacji.

Poziom I

Na najniższym poziomie stosowane jest proste przekazanie mieszkańcom informacji o zamierzeniach władz związanych z opracowaniem strategii edukacji w gminie. Społeczność „otrzymuje” jedynie wiedzę dotyczącą zaplanowanych w strategii celów dla gminnej edukacji.

Poziom II

Na tym poziomie mieszkańcy w ramach konsultacji społecznych są zapoznawani ze wszystkimi kluczowymi zapisami strategii, uzasadniającymi przyjęte cele oraz zaplanowane sposoby ich realizacji.

Poziom III

Zainteresowani przedstawiciele społeczności opiniują przedstawiane im zapisy strategii (zgłaszanie obaw, wątpliwości, korygowanie propozycji zawartych we wstępnym projekcie strategii).

Poziom IV

Najwyższe poziomy „drabiny partycypacji” to uczestnictwo przedstawicieli mieszkańców w procesie warsztatowym, gdzie odbywa się wymiana poglądów, wpływająca bezpośrednio na ostateczny kształt strategii oraz uczestnictwo w procesie uchwalania strategii przez Radę Gminy.

Rekomendowane przez nas formy partycypacji mieszkańców w tworzeniu strategii rozwoju gminnej edukacji to:

- dostarczanie informacji dotyczących sytuacji edukacyjnej w gminie (np. przekazywanie informacji przez szkoły, przedszkola, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne itp.),
- uczestniczenie mieszkańców w spotkaniach lokalnych (zebraniach sołeckich, wywiadówkach w szkołach itp.), podczas których przekazywane są informacje o zamierzeniach władz i możliwościach włączenia się w przygotowanie gminnej strategii edukacyjnej,
- dzielenie się opiniami (np. wypełnianie ankiet diagnozujących sytuację edukacyjną w gminie, opiniowanie przedstawianych mieszkańcom zapisów strategii),
- udział przedstawicieli mieszkańców w spotkaniach warsztatowych, na których wypracowywane są zapisy strategii.

I.2. Gminny koordynator ds. strategii edukacji

Metoda partycypacyjna tworzenia strategii precyzyjnie formułuje pewien ciąg działań. Gminy, które podjęły decyzję o rozpoczęciu cyklu spotkań warsztatowych dla społeczności lokalnej, muszą się odpowiednio do tego przygotować. Ta wstępna faza działań jest szalenie istotna dla całego procesu. Proces zaczyna się od powołania przez gminę koordynatora ds. strategii edukacyjnej. Jego rolą jest zorganizowanie grupy roboczej ds. opracowania strategii. Ta z kolei ułatwi przeprowadzenie konsultacji z mieszkańcami gminy na temat istniejących potrzeb, zagrożeń i możliwości w obszarze edukacji.

Zadania gminnego koordynatora:

- Wyszukanie liderów społeczności w instytucjach, organizacjach i środowiskach, zapoznanie ich z ideą modelu partycypacyjnego, rozpoznanie stanu ich wiedzy na temat problemów edukacji, pozyskanie ich do współpracy jako „ekspertów terenowych” w ramach poszczególnych zagadnień.
- Określenie zasad, na jakich przedstawiciele instytucji, organizacji i środowisk lokalnych będą uczestniczyć w planowanych działaniach. Zakłada się, że deklaracja uczestnictwa nakłada wymóg regularnej obecności na spotkaniach i pracy koncepcyjnej między nimi.

Z doświadczeń Haliny Wankowskiej Marczak

– konsultantki gminnych strategii edukacyjnych

Zainicjowanie i przeprowadzenie procesu powstania gminnej strategii zależy od przebiegu etapu przygotowawczego. Z doświadczeń wynika, że niedopatrzenia i błędy na tym etapie są później praktycznie nie do naprawienia. Za kluczowe należy uznać:

- Wybór osoby odpowiedzialnej za organizację i koordynację działań na rzecz budowania gminnej strategii. Powinna to być osoba dostrzegająca całą strukturę społeczną gminy i mająca przełożenie na różne środowiska, delegowana i mająca poparcie władzy gminnej, umiejąca bezkonfliktowo współpracować z lokalnymi liderami, szanująca ludzi, precyzyjna i gotowa do współpracy z konsultantem.
- Wspólne przeanalizowanie całej „mapy drogowej” pracy nad gminną strategią przez konsultanta i koordynatora gminnego, bieżący kontakt e-mailowy.
- Promocję pomysłu na debatę gminną o edukacji w jak najszerszych kręgach; najskuteczniejsze są zebrania wiejskie, wywiady, rady, spotkania sołeckie, ogłoszenia, aktualności w BIP-ie, bezpośrednie kontakty z liderami.
- Ustalenie listy osób, które zostaną zaproszone na spotkanie warsztatowe; można przyjąć, że na spotkaniu będzie mogła być połowa zaproszonych.
- Treść zaproszenia, która musi zawierać pełną informację o celu, przebiegu i formie uczestnictwa w warsztatach; wskazany jest kontakt bezpośredni, np. telefoniczny; musi się znaleźć adnotacja o sposobie potwierdzania udziału.

Metodologia tworzenia gminnej strategii edukacji

- Ustalenie, kto i w jaki sposób (ze strony gminy, projektu) może udzielać wsparcia merytorycznego i logistycznego, związanego z organizacją spotkań.
- Zobowiązanie uczestników do stworzenia systemu obiegu informacji i pozyskiwania danych istotnych dla budowy strategii.

1.3. Grupa robocza

Rekrutację na spotkania warsztatowe powinny być objęte nie tylko instytucje i organizacje pozarządowe zajmujące się edukacją, lecz także wcześniej zidentyfikowane grupy samopomocowe, sąsiedzkie i nieformalne. Gminna strategia edukacji powinna po-

wstawać w wyniku dyskusji różnych środowisk, z uwzględnieniem przedstawicieli instytucji samorządowych, kościelnych, szkół, ośrodków zdrowia, organizacji pozarządowych, społecznych oraz samych mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży i ich rodziców. Ważny będzie udział w tych działaniach także przedstawicieli osób starszych, niepełnosprawnych i innych grup z utrudnionym dostępem do usług edukacyjnych. Sugerowany rozkład uczestników w grupie roboczej ds. wypracowania strategii edukacyjnej to:

- 40% reprezentantów instytucji działających na terenie gminy,
- 40% reprezentantów organizacji społecznych,
- 20% odbiorców szeroko rozumianej gminnej edukacji.

Ze względów organizacyjnych grupa nie powinna jednak przekraczać 20 osób.

Z doświadczeń

Beaty Pawłowicz

– konsultantki gminnych strategii edukacyjnych

W moim przekonaniu podstawowym warunkiem stworzenia dobrej strategii jest zaangażowanie zespołu liczącego około 20 osób, w skład którego wchodzi: gminni urzędnicy oświatowi, radni, przedstawiciel Komisji Alkoholowej, przedstawiciel Policji, dyrektorzy instytucji działających na terenie gminy (biblioteki, GOK, GOPS itp.), dyrektorzy wszystkich przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, pedagogów szkolni, przedstawiciele rad rodziców, przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży, liderzy lokalni i inne ważne osoby, np. przedsiębiorcy lokalni, ksiądz. Tak zróżnicowany zespół umożliwia: spojrzenie na edukację z różnych perspektyw, zwrócenie uwagi jak największej grupy mieszkańców na znaczenie edukacji elementarnej, zaktywizowanie różnych środowisk na rzecz edukacji. Nie należy bać się zapraszania dużej liczby osób: część z nich po prostu nie przyjdzie, a doświadczony konsultant Fundacji Komeńskiego poradzi sobie z dużą grupą i jakość strategii będzie lepsza niż wtedy, gdy pracuje nad nią 10 osób. Ważne, aby w poszczególnych dniach spotkań warsztatowych uczestniczyły te same osoby, gdyż proces tworzenia strategii wymaga spójności myślenia i całościowego postrzegania, co jest niemożliwe przy częściowym udziale.

Należy uprzedzić uczestników spotkań o czasie trwania zajęć. Czasami gminni koordynatorzy obawiają się zniechęcenia uczestników i nie mówią im, że spotkania trwają pełne dwa dni. Efekt jest taki, że zaskoczeni uczestnicy okazują swoje poirytowanie i tak opuszczają spotkanie wcześniej lub domagają się skrócenia zajęć.

I.4. Spotkania warsztatowe

Grupa robocza pracuje podczas cyklu 2 dwudniowych spotkań warsztatowych.

Rezultaty spotkań warsztatowych to:

- przeprowadzenie analizy istniejących zasobów oraz problemów w obszarze edukacji na podstawie zgromadzonych informacji o sytuacji edukacyjnej gminy,
- wypracowanie wizji docelowej gminnej edukacji,
- wypracowanie celów strategicznych oraz ramowych programów ich realizacji,
- organizowanie konsultacji społecznych dotyczących wypracowywanych zapisów strategii,
- przygotowanie projektu dokumentu gminnej strategii edukacji pod obrady Rady Gminy.

I.5. Konsultant zewnętrzny

Dobrze jest, jeśli z gminą może współpracować konsultant zewnętrzny, który moderuje spotkania warsztatowe. Efektem spotkań warsztatowych jest między innymi wypracowanie programów realizacji zaplanowanych celów strategicznych. W tym kontekście ważne są pomoc konsultanta w wyszukiwaniu źródeł finansowania, doradztwo dotyczące metod mobilizowania lokalnej społeczności do włączenia się w proces konsultacji społecznych, wsparcie przy opracowaniu ostatecznej wersji dokumentu strategii.

Fundacja Komeńskiego – w ramach programu Dla Dzieci – przygotowała grupę profesjonalnych konsultantów pomagających zespołom gminnym w przygotowaniu strategii. Doświadczenia Fundacji pokazują, że udział konsultanta bardzo usprawnia proces przygotowania strategii. Gminy zainteresowane taką pomocą prosimy o kontakt: frd@frd.org.pl.

Dlaczego zespołowe wypracowywanie strategii jest tak ważne?

Cytaty zebrała konsultantka
Beata Pawłowicz

Mówią uczestnicy:

- Daje możliwość spotkania się w nowej grupie – „Jak dobrze, że mogliśmy się spotkać”.
- Podnosi poziom świadomości w zakresie znaczenia wczesnej edukacji – „Powinnam to wiedzieć już w dniu urodzenia naszego dziecka”.
- Tworzy płaszczyznę dyskusji i współpracy – „My nigdy o tym nie rozmawialiśmy”, „Nie wiedziałem, że Wy to robicie w naszej gminie”, „My też moglibyśmy się tym zająć”.
- Buduje pozytywne relacje między ludźmi zainteresowanymi edukacją – „My już to robiliśmy, możemy Wam pomóc”.
- Integruje społeczność lokalną – „Wszyscy musimy się tym zająć”.
- Wylania liderów społecznych – „W naszej wsi ja skrzyknę ludzi”.
- Praca zespołowa podnosi efektywność – „Nie sądziłam, że mamy aż tyle pomysłów”.

Metodologia tworzenia gminnej strategii edukacji

2. Etapy pracy nad gminną strategią edukacji

Etap I	Zgromadzenie informacji
Etap II	Analiza sytuacji w gminie
Etap III	Praca w zespołach problemowych
Etap IV	Praca nad projektem strategii
Etap V	Konsultacje społeczne projektu strategii
Etap VI	Zatwierdzenie strategii przez Radę Gminy
Etap VII	Wdrożenie strategii

Proces tworzenia strategii proponujemy rozłożyć na 7 etapów:

Etap I – zgromadzenie informacji

Pierwszy etap tworzenia strategii to zebranie informacji o sytuacji edukacyjnej w gminie. W gromadzeniu ich mogą pomóc przedstawiciele grupy roboczej. Rolą koordynatora jest opracowanie informacji w zwartej formie pisemnej i powielenie, żeby każdy z uczestników procesu tworzenia strategii mógł się z nimi zapoznać.

Pozyskując informacje, musimy dowiedzieć się:

- jaka jest lokalizacja i ogólna charakterystyka geograficzna gminy,
- jaka jest charakterystyka demograficzna gminy, ze szczególnym uwzględnieniem liczby dzieci i młodzieży na terenie gminy,
- jak wygląda infrastruktura społeczna: przedszkola, szkoły, świetlice, instytucje kultury, ochrona zdrowia, organizacje pozarządowe,
- jak wygląda infrastruktura techniczna: ilu uczniów jest dowożonych do szkół, jaki jest stan dróg, czy uczniowie muszą na przykład do tej drogi jeszcze dochodzić,

- jak rozwijają się w gminie produkcja, sektor usług, turystyka: czy działają i jak zakłady pracy, firmy, gospodarstwa agroturystyczne, ośrodki wypoczynkowe itp.,
- jakie są zasoby ludzkie gminy, na przykład: twórcy ludowi, specjaliści itp.?

Zebrane informacje pozwolą rozpoznać obszary problemowe związane z gminną edukacją. Informacje warto przygotować w zwartej formie pisemnej i powielić, żeby każdy z uczestników procesu tworzenia strategii mógł się z nimi zapoznać.

Ważnym elementem gromadzenia informacji jest zebranie opinii najmłodszych obywateli na temat edukacji. Dobrze sprawdza się ankieta dla dzieci w wieku 3–15 lat, zawierająca pytania o ich doświadczenia związane z zajęciami w ośrodkach przedszkolnych, przedszkolach, klasach „0” i klasach I–III. Najlepiej, żeby ankietę przeprowadzali starsi koledzy dzieci – gimnazjaliści. Można także nagrywać wypowiedzi dzieci.

Etap II – analiza sytuacji w gminie

Pracę nad kolejnym etapem tworzenia strategii warto oprzeć na spotkaniach warsztatowych. Na analizę sytuacji w gminie warto przeznaczyć co najmniej 2 dni. Ten czas zostanie poświęcony

na odpowiedź na najważniejsze pytania dotyczące obecnej sytuacji oraz zaplanowanie celów na przyszłość. Tematy, którymi warto zająć się podczas procesu tworzenia strategii, to:

Z doświadczeń

Zofii Ptasznik

– konsultantki gminnych strategii edukacyjnych

Ważne, by na etapie „naboru” uczestników zadbano o zrównoważony skład zawodowy i społeczny. Nie może być tak, że skład zespołu zdominują nauczyciele. W takiej sytuacji często rodzice i inni uczestnicy stają się mniej aktywni. Nauczyciele ich „pacyfikują” i powstaje strategia rozwoju szkół, a nie edukacji gminnej. Dużo energii trzeba stracić, żeby tych nauczycieli „przeformułować” na inny sposób myślenia.

Bardzo ważni są rodzice dzieci z różnych poziomów edukacji. Uważam, że za mało rodziców uczestniczy w warsztatach, a powinni mieć możliwość zgłoszenia swoich sugestii na etapie przygotowywania strategii. W jednej z gmin zrobiliśmy ankiety dla rodziców i okazało się, że zostały w nich zgłoszone bardzo sensowne sugestie.

Niezwykle ważni są lokalni przedsiębiorcy. W jednej z gmin w pracach nad strategią uczestniczyły dwie panie prowadzące firmy – wskazywały, co im pomogło, czego im brakowało przy podejmowaniu decyzji i działaniach wynikających z działalności gospodarczej. Jakie cechy osobowości, wiedza, dyspozycje były ważne i potrzebne? Co w tej kwestii można zrobić w działaniach edukacyjnych, co przewidzieć w planowaniu strategicznym?

Ważne, by wójt osobiście zaznaczył ważność spotkania i dokumentu, choćby przez swoją obecność. Wystarczy, żeby na chwilę, na początek, przyszedł na spotkanie i zaakcentował swoje przekonanie o potrzebie tworzenia strategii. Tam, gdzie pojawiał się wójt, tam też ludzie bardziej angażowali się w proces tworzenia strategii. Miałam wrażenie, że w ten sposób wójt dawał świadectwo ważności planowaniu strategicznemu i tworzeniu dokumentu.

Bardzo ważne jest przygotowanie szczegółowych informacji na temat sytuacji w gminie. W gminach, w których prowadziłam warsztaty, nawet nauczyciele i dyrektorzy szkół wyrażali zdziwienie wobec niektórych danych dotyczących nie tylko oświaty i edukacji, lecz także zasobów gospodarczych gminy. Jeżeli informacja jest w postaci plakatów, wtedy w przerwach jest czas na ich oglądanie, komentowanie, ale też wyciąganie wniosków. Pozwala to popatrzeć z innej perspektywy na sprawy oświaty gminnej.

Metodologia tworzenia gminnej strategii edukacji

I. Analiza SWOT dotycząca gminnej edukacji

Do przeprowadzenia kompleksowej analizy problemów wykorzystujemy analizę SWOT. Jest to przydatna metoda diagnozy sytuacji, pomaga planować strategiczne działania. Analiza SWOT opiera się na prostym schemacie klasyfikacji: wszystkie czynniki, mające wpływ na bieżące i przyszłe działania skierowane na rozwiązywanie problemów w obszarze edukacji w gminie, zostały podzielone na:

- zewnętrzne w stosunku do gminy oraz mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na rozwiązywanie problemów edukacyjnych w gminie oraz mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania przedstawionych podziałów powstają 4 kategorie czynników:

- zewnętrzne pozytywne – szanse,
- zewnętrzne negatywne – zagrożenia,
- wewnętrzne pozytywne – mocne strony,
- wewnętrzne negatywne – słabe strony.

Analiza SWOT pozwala na identyfikację czynników kluczowych, które mogą mieć decydujący wpływ na rozwiązywanie problemów edukacyjnych w gminie. Zbadanie uwarunkowań zewnętrznych oraz wewnętrznych zależności jest istotne z perspektywy skuteczności działań rozpoznanych w głównych obszarach problemów edukacyjnych w gminie. Zderzenie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami pozwala na określenie pozycji strategicznej gminnej edukacji w aspekcie rozwiązywania problemów społecznych, staje się także źródłem przyjętych w strategii rozwiązań.

By przeprowadzić analizę SWOT, najlepiej podzielić uczestników na 3–4 losowo dobrane grupy. Każda z grup ma za zadanie opracować analizę SWOT edukacji na terenie gminy – czyli zastanowić się nad jej mocnymi i słabymi stronami, szansami i zagrożeniami. Pamiętajmy, że dwa pierwsze obszary: mocne i słabe strony dotyczą zasobów wewnętrznych gminy, natomiast dwa pozostałe: szanse i zagrożenia – czynników zewnętrznych. Następnie spisujemy wszystkie opinie wypracowane podczas pracy w grupach.

Analiza SWOT wypracowana w Gminie Wisznica

Silne strony edukacji w gminie

- wykształcona kadra pedagogiczna
- gęsta sieć szkół
- dobre wyniki szkolnych sprawdzianów kompetencji uczniów
- możliwość doksztalcania dla nauczycieli
- samorząd przychylny edukacji
- rozwijająca się działalność organizacji pozarządowych
- bogata oferta zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych
- pracownie komputerowe w każdej szkole
- dostęp do Internetu w całej gminie
- dobra współpraca szkół z Kościołem
- obecność szkoły średniej na terenie gminy
- współpraca z innymi gminami i organizacjami pozarządowymi
- dobra baza sportowa i szkolna w Wisznicach
- przygraniczna wymiana młodzieży

Słabe strony edukacji w gminie

- mała liczba dzieci i młodzieży
- rozproszenie rodzin na terenie gminy
- utrudniony dojazd na zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne (brak lokalnej sieci transportowej)
- niewystarczająca wiedza rodziców na temat znaczenia wspierania wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży
- wysokie bezrobocie w gminie
- zbyt mała liczba miejsc pracy w gminie (większość mieszkańców zatrudnionych jest w rolnictwie)
- nadmierne angażowanie dzieci do prac w gospodarstwie
- problemy w rodzinach (niezaradność, bierność)
- niewystarczający dostęp do specjalistów wspierających rodzinę (psychologów, logopedów, doradców zawodowych)
- niewystarczające wsparcie dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych
- zbyt mało anglistów i instruktorów zajęć pozalekcyjnych
- niewystarczająca współpraca z częścią rodziców
- brak sal gimnastycznych poza Wisznicami
- braki w infrastrukturze rekreacyjno-kulturalnej (brak placów zabaw dla dzieci)
- brak pracowni językowych w szkołach
- niewystarczający księgozbiór w bibliotekach gminy (gminne, szkolne)
- niewystarczający zakres wypożyczeń międzybibliotecznych w gminie
- brak zorganizowanego żywienia dla dzieci i młodzieży pozostających na zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych
- niewystarczające wyposażenie szkół w pomoce dydaktyczne (oprogramowanie, sprzęt komputerowy, wyposażenie pracowni fizycznych, chemicznych)
- niewystarczająca oferta zajęć dla dzieci i młodzieży w czasie wakacji

Metodologia tworzenia gminnej strategii edukacji

Analiza SWOT wypracowana w Gminie Wisznica

Szanse edukacji w gminie

- bliskość granicy i związane z tym możliwości rozwoju przedsiębiorczości
- położenie geograficzne gminy na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych
- dostępność funduszy unijnych
- szersza wymiana młodzieży z Białorusią i Ukrainą

Zagrożenia edukacji w gminie

- niestabilność polityki oświatowej państwa
- słabnące tempo rozwoju gospodarczego kraju
- kreowanie przez media konsumpcyjnego stylu życia
- odpływ najbardziej aktywnych mieszkańców do dużych ośrodków i za granicę
- wzrost biurokracji
- niespójność prawa
- niedostosowanie podstaw programowych obowiązujących szkoły do wymagań życiowych, zawodowych
- długotrwały wyjazd rodziców do pracy i pozostawianie dzieci bez opieki uregulowanej prawnie
- bliskość granicy i związany z tym wzrost przestępczości

Analiza problemów w Gminie Wisznica

Niewystarczająca wiedza o rynku pracy	Miejsca pracy głównie w rolnictwie (brak alternatywy)	Niewystarczające wyposażenie szkół, instytucji	Brak zainteresowania części rodziców edukacją dzieci i młodzieży	Problemy z organizacją dojazdów na zajęcia dodatkowe	Postrzeganie roli rodziców zawężone do funkcji opiekuńczych	Utrudniony dostęp do specjalistów: anglistów, psychologów, doradców zawodowych i innych
---------------------------------------	---	--	--	--	---	---

Problemy z organizacją zajęć wspierających wszechstronny rozwój dziecka

Niedocenianie roli zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych w budowaniu przyszłości zawodowej i społecznej dzieci

Zawężenie wspierania rozwoju dzieci i młodzieży do obowiązkowych zajęć szkolnych

Metodologia tworzenia gminnej strategii edukacji

2. Analiza problemów – wyznaczanie obszarów strategicznych

Przeprowadzona analiza SWOT pozwala na określenie siły i słabości gminnej edukacji w zakresie analizowanych obszarów problemowych. Uznaje się, że chociaż gmina ma ograniczony wpływ na kształtowanie się procesów społeczno-prawnych będących w jej otoczeniu, może jednak w sposób konkurencyjny wykorzystać swoje mocne strony do ograniczenia

zagrożeń zewnętrznych. Z kolei zidentyfikowane w analizie SWOT szanse, jakie stwarza otoczenie, mogą zostać wykorzystane do przezwyciężenia lokalnych słabości. Można przyjąć, że mocne strony gminy powinny zostać wykorzystane jako baza umożliwiająca budowanie strategii rozwoju gminnej edukacji, słabe strony należy zaś potraktować jako bariery do pokonania. Zidentyfikowane zagrożenia powinny stanowić ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków

Wizja absolwenta opracowana w Gminie Niegowa

Wizja absolwenta edukacji elementarnej (3–10 lat)

1. Opanował umiejętność czytania, pisania, liczenia i wypowiadania się – 35 pkt.
2. Rozpoczął naukę języka obcego – 28 pkt.
3. Umie funkcjonować w grupie społecznej (rówieśnicy, dorośli) – 19 pkt.
4. Jest ciekawy, dociekliwy, potrafi uzyskać informacje – 13 pkt.
5. Samodzielny – 12 pkt.

Wizja absolwenta szkoły podstawowej

1. Biegle czyta, pisze, liczy, potrafi wykorzystać wiedzę w praktyce, korzystać z różnych źródeł informacji – 27 pkt.
2. Ma plany na przyszłość – 17 pkt.
3. Zna historię i walory swojego regionu (miejscowość urodzenia, gminę, sąsiednie miejscowości) i utożsamia się z nimi – 16 pkt.
4. Ma poczucie własnej wartości (świadomy swoich mocnych stron i ograniczeń) – 15 pkt.
5. Umie komunikować się z rówieśnikami, otwarty na świat, wrażliwy na potrzeby innych – 13 pkt.
6. Zna, rozumie reguły życia społecznego i przestrzega ich, ponosi odpowiedzialność za swoje decyzje – 12 pkt.

Wizja absolwenta gimnazjum

1. Świadomie i odpowiedzialnie podejmuje decyzje, ponosząc ich konsekwencje, w tym decyzje odnoszące się do ścieżki zawodowej, edukacyjnej, osobistej, jest wytrwały – 29 pkt.
2. Dbą o własny rozwój psychofizyczny – aktywny w sporcie, ma zainteresowania, umie radzić sobie ze stresem i presją otoczenia – 27 pkt.
3. Posługuje się językiem obcym w stopniu komunikatywnym – 24 pkt.
4. Posiada dobry poziom umiejętności szkolnych (stosownie do swoich możliwości) – 12 pkt.
5. Rozumie potrzeby swoje i innych – 9 pkt.

ków zewnętrznych, szanse wskazują zaś możliwości uzyskania wsparcia zewnętrznego dla lokalnej polityki edukacyjnej.

Na tym etapie pracy należy zająć się wyznaczaniem obszarów strategicznych, nad którymi chcemy w przyszłości pracować. Skupiamy się tutaj na słabych stronach i zagrożeniach. By przeprowadzić ten proces, najłatwiej jest posłużyć się metodą przydzielania różnej liczby punktów – w zależności od ważności zagadnienia – każdej ze słabych stron i każdemu z zagrożeń pojawiających się w analizie SWOT. Każdy z uczestników dostaje np. 5 punktów, które dowolnie przydziela – pamiętając, że im więcej punktów, tym wyższa waga problemu.

Po tym etapie nadchodzi czas na jeden z najtrudniejszych momentów. Na podstawie tematów postrzeganych jako największe problemy musimy wyznaczyć kluczowe obszary strategiczne, którymi będziemy zajmować się w przyszłości.

3. Wizja absolwenta gminnej edukacji

Kolejne zadanie to opracowanie wizji absolwenta gminnej edukacji. Wspólnie zastanawiamy się nad tym, jakie umiejętności i kompetencje powinna mieć osoba kończąca w naszej gminie edukację. Najłatwiej przeprowadzić to ćwiczenie, rozdając każdemu po trzy kartki papieru. Na każdej powinna znaleźć się jedna kompetencja absolwenta. Następnie zbieramy kartki i w grupie próbujemy ułożyć kompetencje według kategorii.

Łatwiej to zrobić, wyobrażając sobie na przykład, że dysponujemy określonym budżetem i możemy przeznaczyć go na rozwój, naszym zdaniem, najważniejszych kompetencji absolwenta gminnej edukacji. Jakie kompetencje wybierzemy i jak je uporządkujemy – to zadanie, które przed nami stoi.

Po opracowaniu wizji absolwenta analizujemy ankiety z opiniami dzieci na temat edukacji. Zastanawiamy się, czy nasza wizja absolwenta uwzględnia potrzeby dzieci, jeśli nie – wprowadzamy stosowne zmiany.

4. Wypracowywanie pięcioletniej misji edukacji w gminie

Po uzgodnieniu wizji – oczekiwanego profilu kompetencji absolwenta gminnej edukacji należy przystąpić do wypracowania misji edukacji w gminie na okres 5 lat. Wizja to szeroki zbiór pomysłów mieszkańców, dotyczący przyszłego rozwoju edukacji w gminie. Misja jest zwięzłym ujęciem najważniejszych założeń wizji w formie krótkiego zapisu.

Pomocna w wypracowaniu tych zapisów okazuje się metoda słów kluczy. Najpierw zbieramy wszystkie pojęcia, które wydają nam się istotne dla zagadnień związanych z edukacją w naszej gminie. Przykładowe słowa klucze: gminna edukacja, rodzice, dzieci, młodzież, organizacje pozarządowe, jakość, pieniądze, gmina, dobry nauczyciel, rozwój.

Przykład misji wypracowanej w Gminie Wojcieszków

Gminna edukacja zakłada, że wspólnym celem wszystkich podmiotów realizujących proces kształcenia jest jego wysoka jakość, przez którą rozumiemy stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży.

Osiągniemy to poprzez różnorodne formy działań edukacyjnych prowadzonych przy współpracy i wsparciu instytucji gminnych, organizacji pozarządowych, rodziców, aktywnych i dobrze przygotowanych nauczycieli.

Metodologia tworzenia gminnej strategii edukacji

Obszary, wybrane
cele strategiczne
i wskaźniki
wypracowane
w Gminie Lubawa

- I. Dostępność uczniów do szerszej oferty zajęć pozalekcyjnych i specjalistycznych
- II. Jakość kształcenia
- III. Wzmocnienie roli rodziców
- IV. Utrzymanie i rozwój form edukacyjnych dla małych dzieci
- V. Infrastruktura

Obszar I. Dostępność uczniów do szerszej oferty zajęć pozalekcyjnych i specjalistycznych

Cel A. Zwiększenie atrakcyjności oraz zróżnicowanie oferty zajęć pozalekcyjnych i specjalistycznych.

Wskaźniki:

- 60% uczniów szkół Gminy Lubawa bierze udział w zajęciach pozalekcyjnych.
- 100% uczniów szkół gminnych (w tym dzieci od 3. roku życia) ma możliwość skorzystania z pomocy specjalisty (pedagog szkolny, logopeda, psycholog, terapeuta, doradca zawodowy).
- Powstaną nowe formy zajęć pozalekcyjnych.

Cel B. Zwiększenie możliwości uczestnictwa uczniów w oferowanych zajęciach pozalekcyjnych i specjalistycznych.

Wskaźnik: 100% uczniów dojeżdżających będzie miało możliwość uczestniczenia w zajęciach pozalekcyjnych.

Obszar II. Jakość kształcenia

Cel A. Podniesienie poziomu wyników egzaminów zewnętrznych, szczególnie w standardzie, wykorzystywanie wiedzy w praktyce.

Wskaźnik: Wyniki egzaminów zewnętrznych powyżej średnich wojewódzkich.

Cel B. Podniesienie efektywności kształcenia językowego.

Wskaźnik: Wyniki egzaminów zewnętrznych powyżej średnich wojewódzkich.

Cel C. Objęcie opieką dydaktyczną ucznia „z pasją”.

Wskaźniki:

- Wzrost liczby laureatów olimpiad i konkursów szczebla wojewódzkiego.
- Wzrost uczniów zdolnych objętych wsparciem pedagogicznym o 50%.

Cel D. Doskonalenie kadry, np. w zakresie stosowania nowoczesnych metod kształcenia, animacji społecznej.

Wskaźnik: Każdy nauczyciel (w cyklu 3-letnim) ukończy szkolenie z nowoczesnych metod kształcenia, animacji społecznej i innych.

Następnie, pracując w grupach, mamy za zadanie ująć w dwóch zdaniach misję gminnej edukacji, tak by nawiązywała do zgromadzonych informacji o aktualnej sytuacji edukacji gminnej. Uczestników spotkania warto podzielić na 3–4 - osobowe zespoły. Każdy z nich powinien wykorzystywać te same słowa kluczowe. W ten sposób formułujemy misję gminnej edukacji, która pozwoli na ukształtowanie takiego absolwenta, jakiego sobie wymarzyliśmy.

5. Sformułowanie celów strategicznych dla gminnej edukacji

Raz jeszcze przyglądamy się: obszarom strategicznym wyodrębnionym na podstawie analizy SWOT oraz wizji absolwenta i misji gminnej edukacji. Jeśli są spójne – formułujemy podstawowe cele dla rozwoju edukacji. Musimy także zastanowić się, po czym poznamy, że osiągnęliśmy planowane cele, czyli określić wskaźniki.

Dwudniowe seminarium powinniśmy zakończyć wybraniem zespołu roboczego do dalszej pracy nad strategią.

Etap III – praca w zespołach problemowych

To czas, w którym zespół roboczy pracuje nad dopracowaniem poszczególnych elementów strategii. Planuje konkretne działania (programy) wraz ze wskaźnikami realizacji, instytucjami odpowiedzialnymi, harmonogramem i źródłami finansowania.

Etap IV – praca nad projektem strategii

Pozostałe dwa dni spotkań warsztatowych powinniśmy poświęcić na dopracowywanie poszczególnych elementów projektu strategii w małej grupie. Można też ponownie spotkać się w szerszym gronie, jeśli specyfika problemów edukacyjnych zidentyfikowanych w gminie tego wymaga.

Efektem pracy powinno być przygotowanie dokumentu strategii do konsultacji społecznych. Należy przy tym pamiętać, że strategia, którą tworzymy, powinna być spójna z innymi dokumentami obowiązującymi w gminie.

Planowane działania w strategii Gminy Pawłosiów

CEL STRATEGICZNY I

Upowszechnienie edukacji dla dzieci 0–5-letnich

CEL OPERACYJNY I: Diagnoza potrzeb

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram – lata realizacji	Źródła finansowania
Diagnoza potrzeb rodziców w zakresie wzbogacenia oferty edukacyjnej	100% rodziców zainteresowanych wypowie się w ankietach	Szkoła	2008/2009 r.	Szkoła

Metodologia tworzenia gminnej strategii edukacji

Planowane działania w strategii Gminy Pawłosiów

CEL OPERACYJNY II: Kontynuowanie zajęć edukacyjnych dla przedszkolaków

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram – lata realizacji	Źródła finansowania
Kontynuowanie pracy istniejących ośrodków przedszkolnych oraz utworzenie nowych	Istnieją 2 grupy: Cieszacin Wielki, Pawłosiów	Organ prowadzący Nauczycielki pracujące w ośrodkach	2008–2013 r.	Organ prowadzący Zewnętrzne

CEL OPERACYJNY III: Wzbogacenie oferty edukacyjnej dla dzieci 3–5-letnich

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram – lata realizacji	Źródła finansowania
Utworzenie samorządowego jednooddziałowego przedszkola	Powstanie klasyczne przedszkole przy ZS w Pawłosiovie	Organ prowadzący Dyrektor ZS w Pawłosiovie	2009–2011 r.	Organ prowadzący Zewnętrzne
Szkolenie kadry w programie „Trzy kroki w przyszłość”	Przeszkolenie 5 nauczycieli	Organ prowadzący	2009–2010 r.	Organ prowadzący Zewnętrzne
Zwiększenie ilości ośrodków przedszkolnych	Utworzenie ośrodków przedszkolnych w Tywonii, Kidałowicach, Wierzbnej, Ożańsku	Organ prowadzący	2009–2011 r.	Organ prowadzący Zewnętrzne

Planowane działania w strategii Gminy Pawłosiów

CEL OPERACYJNY IV: Nowe oferty zajęć edukacyjnych dla dzieci 0–3-letnich i ich rodziców

Działanie	Wskaźniki realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram – lata realizacji	Źródła finansowania
Utworzenie grup zabawowych	Powstaną grupy zabawowe w Cieszynie Wielkim, Pawłosiovie oraz w Wierzbnej	Organ prowadzący	Do 2010–2011 r.	Organ prowadzący Zewnętrzne
Szkolenie kadry do GZ	Przeszkolenie co najmniej 3 nauczycielek (konsultantek)	Organ prowadzący	2008–2010 r.	Organ prowadzący Zewnętrzne
Wyłonienie liderów wśród rodziców	Przeszkolenie rodziców – liderów w powstających GZ	Szkoły – organ prowadzący	2011 r.	Organ prowadzący Zewnętrzne

Metodologia tworzenia gminnej strategii edukacji

Przygotowywany tekst dokumentu może zawierać następujące rozdziały:

- I. Opis stosowanej metody
- II. Inwentaryzacja zasobów gminy w kontekście edukacji
- III. Wyniki analizy SWOT
- IV. Identyfikacja problemów
- V. Analiza celów
- VI. Programy
- VII. Wdrożenie
- VIII. Załączniki

Etap V – konsultacje społeczne projektu strategii

Strategia będzie dobra tylko wtedy, gdy zostanie poddana dyskusji i każdy z zainteresowanych mieszkańców gminy dostanie szansę wypowiedzenia się na jej temat. Konsultacje mają sens tylko wtedy, gdy mieszkańcy zainteresowani edukacją już wcześniej wiedzieli o pracy nad nią. W przeciwnym wypadku może być trudno zaangażować w merytoryczną dyskusję ludzi, którzy pierwszy raz słyszą o gminnej strategii edukacji.

Sposoby na to, jak zorganizować konsultacje społeczne:

1. Zamieścić treść projektu strategii na stronie internetowej urzędu gminy.
2. Opublikować projekt w lokalnej prasie.
3. Wysłać projekt strategii bezpośrednio pocztą do osób najbardziej zaangażowanych w sprawy edukacji.
4. Zawiesić projekt strategii na tablicach informacyjnych w sołectwach, szkołach, przedszkolach itp.
5. Zorganizować spotkania z mieszkańcami w szkołach/sołectwach.

W każdym przypadku należy zadbać o podanie jasnej informacji, w jaki sposób mieszkańcy mogą przekazywać swoje opinie dotyczące projektu strategii (nazwiska osób odpowiedzialnych za gromadzenie zwrotnych informacji od mieszkańców, adresy, numery telefonów, dokładne terminy, w których można przekazywać opinie).

Dobrym pomysłem jest zorganizowanie spotkań lokalnych (w szkołach, przedszkolach, sołectwach) w formie warsztatowej, które pomogą ich uczestnikom otworzyć się i swobodnie wypowiedzieć swoje zdanie. Jeśli uda nam się dobrze przygotować ten etap, możemy być pewni, że nasz projekt zostanie

Efekty wdrażania strategii edukacyjnej w gminie Cekcyn

Strategia Rozwoju Edukacji Elementarnej w Gminie Cekcyn na lata 2006–2010 i została przyjęta Uchwałą Rady Gminy Nr XXVIII/230/06 z dnia 26 kwietnia 2006 r.

Strategia nie jest dokumentem zamkniętym – proces jej realizacji ma charakter dynamiczny. Monitoring i coroczne ewaluacje pozwalają aktualizować strategię – dopasowywać ją do uwarunkowań i wprowadzać korekty planów.

Strategia ma istotne znaczenie w realizacji zadań społecznych w gminie – porządkuje obszary działań w zakresie edukacji małych dzieci i ułatwia pozyskiwanie środków pozabudżetowych. W latach 2007–2009 na realizację celów zapisanych w Strategii Rozwoju Edukacji Elementarnej Gminie Cekcyn udało się pozyskać 855 633 zł.

wzbogacony o ważne uwagi i refleksje. I, co nie mniej ważne, takie spotkania mogą sprawić, że większa grupa zainteresuje się planami działania wynikającymi ze strategii.

Etap VI – zatwierdzenie strategii przez Radę Gminy

Na tym etapie dokument strategii wraz z załącznikami przedstawiany jest Radzie Gminy. Jeśli zyska swoich zwolenników – zostaje przyjęty. A to rozpoczyna kolejny etap: wcielenie zapisów strategii w życie, co jest prawdziwym wyzwaniem.

Etap VII – wdrożenie strategii

Ważne, żeby strategia stworzona przez nas nie była martwym dokumentem. Dlatego trzeba stale sprawdzać, na ile udaje się nam realizować zapisy w niej zawarte. Czy cele, które sobie stawialiśmy, są nadal aktualne? Czy sposoby ich realizacji są wciąż możliwe i atrakcyjne? Czy nie pojawiły się nowe wyzwania, którym trzeba sprostać? To tylko kilka pytań, na które warto szukać odpowiedzi, tak by stworzona przez nas strategia była elastyczna i adekwatna do aktualnej sytuacji. I by jak najlepiej służyła naszemu strategicznemu celowi: podnoszeniu jakości gminnej edukacji.

Efekty wdrażania strategii edukacyjnej w gminie Cekcyn

Najważniejsze źródła finansowania:

- Sektorowy Program Operacyjny: Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich – „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 9.1.
- Polsko Amerykańska Fundacja Wolności w ramach programu Dla Dzieci prowadzonego wspólnie z Fundacją Rozwoju Dzieci im. J. A. Komeńskiego
- Rządowy program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w 2008 r.

Uzyskane fundusze pozwoliły między innymi na:

- diagnozę i terapię logopedyczną wszystkich dzieci 3–5 letnich w gminie;
- prowadzenie w Gminnym Przedszkolu popołudniowej grupy zabawowej dla dzieci 3–5 lat nie uczęszczających do przedszkola;
- prowadzenie grup edukacyjno-zabawowych dla dzieci nie uczęszczających do przedszkola w świetlicach wiejskich w Brzoziu, Zielonce, Ostrowie i Iwcu/Wysokie;
- remonty, modernizacje i doposażenie świetlic wiejskich Ludwichowo, Trzebciny, Iwiec i Zdroje, Wielkie Budziska, Zielonka;
- wyposażenie placów zabaw w Brzoziu, Zielonce, Ostrowie, Krzywogórcu, Wielkich Budziskach i Cekcynie;
- realizację zajęć pozalekcyjnych w klasach I–III w ramach programu: „Szkoła miejscem optymalizacji szans edukacyjnych wiejskich dzieci”;
- wzbogacanie oferty edukacyjnej dla dzieci w wieku przedszkolnym w ramach programu „Szansa na lepszy start”;
- prowadzenie zajęć wakacyjnych dla grup małych dzieci i ich rodziców.

opracowano na podstawie materiałów przygotowanych na posiedzenia Rady Gminy Cekcyn

Metodologia tworzenia gminnej strategii edukacji

Powołanie zespołu wdrożeniowego

Za koordynację realizacji gminnej strategii edukacji powinien być odpowiedzialny zespół wdrożeniowy powołany przez wójta/burmistrza gminy. Zadania zespołu wdrożeniowego obejmują koordynację w zakresie opracowywania konkretnych projektów wynikających z przyjętych w strategii celów i zadań. Szczególną uwagę należy zwrócić na dopracowanie projektów (wniosków aplikacyjnych) znajdujących finansowanie w środkach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Inne projekty uznane za ważne i trafne mogą służyć ubieganiu się o finansowanie z innych źródeł wskazanych w ramowym planie wdrożenia strategii.

Strategia musi być realizowana poprzez konkretne projekty oraz inne działania podejmowane w ramach bieżących zadań wielu lokalnych instytucji. Ich krótki opis przesyłany do zespołu wdrażającego powinien zawierać:

- nazwę realizowanego projektu bądź zadania,
- krótką informację o etapach działania i spodziewanych rezultatach,
- związek z założonymi celami gminnej strategii edukacji,
- termin rozpoczęcia i zakończenia (ewentualne terminy realizacji etapów),
- dane koordynatora projektu lub zespołu nadzorującego,
- koszty i źródła finansowania.

Metodologia modelu partycypacyjnego zakłada realizację zadań przez podmioty o różnym statusie organizacyjnoprawnym. W takim przypadku w informacji należy określić rolę i zadania przyjęte przez poszczególnych partnerów społecznych. Pozwala to na lepszą kontrolę przedsięwzięcia i unikanie zadrażeń kompetencyjnych.

Monitoring i ewaluacja

Kolejnym zadaniem zespołu wdrożeniowego będzie monitorowanie i ewaluowanie wdrożenia strategii w gminie. Monitoring polega na gromadzeniu informacji o projektach i zadaniach realizowanych przez różne podmioty lokalne. Jest prowadzony w celu dokonywania bieżącej oceny procesu realizacji strategii w gminie oraz wprowadzania ewentualnych późniejszych korekt do dokumentu.

Ewaluacja dotyczy oceny uzyskiwanych efektów. Może być prowadzona w odstępach rocznych poprzez sporządzanie przez zespół wdrożeniowy krótkiego raportu podsumowującego postępy realizacji strategii w gminie. Raport powinien być upowszechniony przez stronę internetową Urzędu Gminy i przedstawiony do dyskusji na posiedzeniu Rady Gminy, zebraniach sołeckich, wywiadówkach w szkołach itp.

Aktualizacja strategii

Prowadzony monitoring i ewaluacja pozwolą wskazać, jakie nowe zadania należy wprowadzić do strategii oraz jakich ewentualnie zmian należy dokonać na poziomie działań i celów. Realizacja strategii przyczyni się tym samym do wdrożenia w gminie nowoczesnego, stale udoskonalanego modelu polityki edukacyjnej.

Proces tworzenia Gminnej Strategii Edukacji w Gminie Rawa Mazowiecka

Rozmowa
z Małgorzatą Dudek
– dyrektorką GZOKS
w Gminie
Rawa Mazowiecka,
koordynatorką prac
nad strategią edukacji

Fundacja: Dlaczego zdecydowaliśmy się na opracowanie strategii?

Małgorzata Dudek: Ze względu na położenie Gminy Rawa Mazowiecka wokół miasta największym problemem jest migracja uczniów do szkół miejskich. Mamy 3 szkoły podstawowe i 3 zespoły (szkoła podstawowa + gimnazjum). Corocznie około 300 uczniów uczęszcza do szkół miejskich (gmina nie otrzymuje na nich subwencji, a dodatkowo ponosi koszty dowozu). Nie mamy również przedszkola. Dzieci z miejscowości gminnych uczęszczają do miejskich przedszkoli (problem z naborem), a gmina pokrywa koszty na podstawie porozumienia z miastem. Dodatkowo zależało nam na współpracy między dyrektorami szkół (wielu nauczycieli pracuje w kilku placówkach i wymieniają się informacjami na temat funkcjonowania szkół). Zakładaliśmy, że opracowanie strategii uaktywni rodziców i środowiska lokalne na rzecz placówek oświatowych.

Skąd mieliście środki na przeprowadzenie strategii?

Środki próbowaliśmy pozyskać z POKL, nie dostaliśmy jednak dotacji i ostatecznie zabezpieczyliśmy własne środki w budżecie. Przy właściwym uzasadnieniu mogą to być środki z 1%, który każda gmina obowiązkowo zabezpiecza na doskonalenie nauczycieli, ponieważ w warsztatach biorą udział również nauczyciele i dyrektorzy.

Jak wybraliście zespół do pracy nad strategią – kto w nim uczestniczył?

Zaczęliśmy od zorganizowania ogólnej debaty na temat stanu oświaty w gminie. Poprowadziła nam to spotkanie Teresa Kot, która w gminie Jastków koordynowała prace nad jedną z pierwszych strategii edukacji elementarnej w Polsce. Na debatę zaprosiliśmy dyrektorów szkół oraz 5 nauczycieli z każdej placówki, radnych, rodziców – przedstawicieli Rad Rodziców, sołtysów, bibliotekarzy, działaczy sportowych. Podczas debaty został wyłoniony 20-osobowy zespół do prac nad tekstem strategii.

Jak wyglądały konsultacje społeczne?

Tekst strategii przedstawiono podczas posiedzenia Komisji Oświaty Rady Gminy. Był prezentowany podczas posiedzeń Rad Pedagogicznych w każdej ze szkół, umieszczony jest na naszej stronie internetowej. Podczas spotkań w szkołach padła propozycja, aby wybrane elementy przedstawić w formie prezentacji multimedialnej podczas zebrań z rodzicami i to zrobiliśmy we wrześniu na zebraniach rozpoczynających nowy rok szkolny. W październiku 2009 r. została podjęta uchwała Rady Gminy przyjmująca strategię.

Czy mieliście trudności w przygotowywaniu strategii?

Nie mieliśmy problemów. Konsultantka Fundacji Komeńskiego – Zofia Ptasznik bardzo dobrze moderowała prace nad strategią. Wszyscy, łącznie z rodzicami, byli bardzo zaangażowani, frekwencja była super, jak ktoś nie mógł być, to wcześniej zgłaszał i miałam wrażenie, że wszyscy podeszli do tego poważnie.

Jakie widzisz największe korzyści z pracy nad strategią?

W naszym przypadku niezwykle cenna okazała się współpraca z lokalną prasą, która w kolejnych artykułach przypominała, że podejmujemy działania poprawiające stan oświaty gminnej. Był artykuł o debacie, kolejnych warsztatach, konsultacjach w szkołach. To ważne, ponieważ nadal mamy problem rozliczeń z miastem za naszych uczniów. Pracujemy wspólnie nad zmianą przekonań rodziców, że tylko miejska szkoła jest dobra. Wypracowane cele są realne, niektóre już wprowadzamy w życie, na przykład zespoły wychowania przedszkolnego, budowa sali gimnastycznej. Kolejna korzyść to jasno określone działania na następne lata, nawiązanie współpracy między szkołami – już widać lepsze relacje między dyrektorami. Ważne są też korzyści dla uczestników i społeczności lokalnej. Podczas warsztatów można było zauważyć, jak „rozkrecają” się rodzice, dyrektorzy mieli czas na wymianę poglądów, radni poznali stanowisko nauczycieli w różnych sprawach. Zyskaliśmy wśród rodziców nowych liderów z różnych środowisk, chętnie angażując się w różne działania podejmowane przez gminę, na przykład w akcję „Czysta gmina 2009”.

Jakie macie pomysły na monitorowanie wdrażania strategii w życie?

Powołamy zespół ds. monitoringu wdrażania strategii. Zakładamy, że raz w roku będziemy prezentować realizację zapisów strategii podczas sesji Rady Gminy.

Dziękujemy za rozmowę i życzymy sukcesów we wprowadzaniu gminnej strategii edukacji w życie.

Załączniki

Załączniki

Informacja o środkach, które można pozyskiwać na realizację gminnej strategii edukacji

W latach 2007–2013 środki na rozwój infrastruktury edukacyjnej są dostępne w Regionalnych Programach Operacyjnych, natomiast fundusze na wyrównywanie szans edukacyjnych, stypendia dla najbardziej uzdolnionych, programy rozwojowe dla szkół, alternatywne formy edukacji przedszkolnej zarezerwowano w ramach Programu Kapitał Ludzki. W latach 2007–2013 wsparcie działań edukacyjnych w wymiarze międzynarodowym oferują też programy współpracy transgranicznej w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Regionalne programy operacyjne

W przypadku programów regionalnych to zarządy województw podjęły decyzję o tym, ile pieniędzy przeznaczą na rozbudowę infrastruktury edukacyjnej w swoich regionach, kierując się przy tym limitami ustalonymi przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. W ramach regionalnych programów operacyjnych wspierane są następujące typy projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej:

- Budowa nowych, remont, rozbudowa, przebudowa i modernizacja istniejących obiektów dydaktycznych, w szczególności budynków szkolnych, laboratoriów dydaktycznych, sal do praktycznej nauki zawodu i pracowni komputerowych, oraz wyposażenie ich w sprzęt i pomoce naukowe wspierające proces kształcenia.
- Inwestycje w infrastrukturę sportową powiązane z infrastrukturą edukacyjną – obiekty dla szkolnego sportu, rekreacji i kultury (m.in. sale gimnastyczne).
- Budowa nowych, remont, rozbudowa i przebudowa istniejących bibliotek przyszkolnych oraz ich wyposażenie.
- Budowa nowych, remont, rozbudowa i odbudowa istniejących obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej (m.in. internatów, stołówek) wraz z ich wyposażeniem.
- Zagospodarowanie otoczenia obiektów będących celem projektu.
- Usuwanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych w obiektach będących celem projektu oraz ich

otoczeniu, co przyczyni się do zapobiegania wykluczeniu edukacyjnemu.

Program kapitał ludzki

W okresie 2007–2013 projekty z dziedziny edukacji są realizowane również w ramach Programu Kapitał Ludzki. W programie tym wyodrębniono dwa priorytety bezpośrednie poświęcone edukacji: Priorytet III „Wysoka jakość systemu oświaty” oraz Priorytet IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach”. Pierwszy z priorytetów jest realizowany w ramach komponentu centralnego przez ministra właściwego ds. oświaty i wychowania, drugi – przez samorządy województw w ramach komponentu regionalnego. Środki z komponentu centralnego są ukierunkowane na usprawnienie funkcjonowania całego systemu oświaty i działających w ramach systemu instytucji, natomiast w ramach komponentu regionalnego pomoc jest przeznaczona na bezpośrednie wsparcie szkół, uczniów i nauczycieli. Problemy edukacyjne osób zagrożonych wykluczeniem mogą być rozwiązywane w ramach realizacji Priorytetu VII „Promocja integracji społecznej”.

Priorytet III „Wysoka jakość systemu oświaty”

Coraz silniejsze powiązanie gospodarki i systemu kształcenia narzuca coraz większą potrzebę modernizowania instytucji oświatowych i programów kształcenia. Dlatego działania realizowane w ramach Priorytetu III są ukierunkowane na podwyższanie jakości funkcjonowania systemu oświaty.

W ramach Priorytetu III dofinansowane są projekty mające na celu:

- Stworzenie warunków i narzędzi do monitorowania, ewaluacji i badań systemu oświaty (m.in. badań dotyczących efektywności kształcenia oraz dostosowania jego zakresu do potrzeb rynku pracy).

- Rozwój systemu egzaminów zewnętrznych (m.in. badań dotyczących jakości i efektywności systemu egzaminów zewnętrznych, wsparcia zwiększającego efektywność pracy komisji egzaminacyjnych).
- Modernizację systemu nadzoru pedagogicznego (rozumiane go jako ocenianie stanu, warunków i efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej szkół i nauczycieli).
- Zwiększenie efektywności systemu kształcenia i doskonalenia kadr oświaty, np. przygotowanie wybranych szkół do realizacji praktyk dla studentów przygotowujących się do wykonywania zawodu nauczyciela, uruchomienie nowego typu studiów wyższych i podyplomowych dla osób przygotowujących się do wykonywania zawodu nauczyciela, ujednolicenie systemu akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli.
- Doskonalenie programów nauczania m.in. poprzez ich dostosowanie do wymogów gospodarki opartej na wiedzy oraz opracowanie i pilotażowe wdrożenie innowacyjnych programów, materiałów dydaktycznych i metod kształcenia dotyczących m.in. kształcenia w zakresie nauk matematycznych, przyrodniczych i technicznych oraz przedsiębiorczości.
- Rozwój systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego m.in. poprzez opracowanie narzędzi diagnostycznych i materiałów metodycznych wspomagających proces rozpoznawania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów, budowę systemu internetowej informacji edukacyjno-zawodowej, publikację specjalistycznego biuletynu dla uczniów i doradców zawodowych.

Priorytet IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach”

W ramach Priorytetu IX, który jest wdrażany na poziomie regionów, realizowane są m.in. projekty ukierunkowane na:

- Upowszechnianie edukacji przedszkolnej.
- Wyrównywanie szans edukacyjnych.
- Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych.
- Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego.
- Wsparcie kadr systemu oświaty.
- Wsparcie oddolnych inicjatyw edukacyjnych.

Upowszechnianie edukacji przedszkolnej

Niezmienne istotnym zadaniem w zakresie edukacji jest wyrównywanie szans, i to już od samego początku nauczania. Dlatego z Programu Kapitał Ludzki współfinansowane są projekty polegające na:

- Tworzeniu ośrodków wychowania przedszkolnego (w tym również realizacji alternatywnych form wychowania przedszkolnego) na obszarach i w środowiskach o niskim stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej, a w szczególności na obszarach wiejskich.
- Wsparciu istniejących ośrodków wychowania przedszkolnego, umożliwiającym zwiększenie uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym, np. dłuższe godziny pracy przedszkoli, uruchomienie dodatkowego naboru dzieci, zatrudnienie personelu.
- Opracowaniu i realizacji kampanii informacyjnych promujących edukację przedszkolną.

W ramach poszczególnych projektów dodatkowo można też sfinansować tzw. twarde inwestycje służące dostosowaniu istniejącej infrastruktury do wymogów prowadzenia wychowania przedszkolnego (m.in. wymogów sanitarnych oraz wymogów bezpieczeństwa dzieci). Jednak wartość tego rodzaju przedsięwzięć nie może przekroczyć 10% kosztów kwalifikowanych dla danego projektu. „Projekty dla przedszkolaków” są realizowane w ramach Poddziałania 9.1.1. Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej.

Informacja o środkach, które można pozyskiwać na realizację gminnej strategii edukacji

Szkoła równych szans

Wyrównywanie szans edukacyjnych dotyczy uczniów o utrudnionym dostępie do edukacji. Aby zniwelować istniejące różnice i podnieść jakość kształcenia, szkoły mogą starać się o środki na realizację programów rozwojowych, obejmujących:

- Dodatkowe zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze.
- Doradztwo i opiekę pedagogiczno-psychologiczną dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu szkolnictwa (np. wsparcie dla uczniów z obszarów wiejskich, wsparcie dla uczniów niepełnosprawnych, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym).
- Dodatkowe zajęcia (pozaekcyjne i pozaszkolne) ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem m.in. języków obcych, przedsiębiorczości i nauk przyrodniczo-matematycznych.
- Programy skierowane do dzieci i młodzieży, które znajdują się poza systemem szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego (przedwcześnie opuszczających system szkolnictwa), umożliwiające ukończenie danego etapu kształcenia oraz kontynuację nauki.
- Rozszerzanie oferty szkół o zagadnienia związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno-zawodowym, informowaniem uczniów o korzyściach płynących z wyboru danej ścieżki edukacyjnej oraz możliwościach dalszego kształcenia w kontekście uwarunkowań lokalnego i regionalnego rynku pracy (szkolne ośrodki kariery).
- Wdrożenie nowych, innowacyjnych form nauczania i oceniania cechujących się wyższą skutecznością niż formy tradycyjne.

- Wdrażanie programów i narzędzi efektywnego zarządzania placówką oświatową, przyczyniających się do poprawy jakości nauczania.

W ramach poszczególnych projektów można dodatkowo sfinansować inwestycje infrastrukturalne przyczyniające się do wyrównywania szans edukacyjnych, np.:

- Dostosowanie budynków i pomieszczeń szkolnych do potrzeb niepełnosprawnych uczniów.
- Zakup bądź wynajem środków transportu dla uczniów zamieszkałych na terenach o utrudnionym dostępie do edukacji.
- Zakup materiałów dydaktycznych służących realizacji programów rozwojowych szkół (np. pracownice specjalistyczne czy laboratoria).

Tego rodzaju inwestycje nie mogą przekroczyć 10% kosztów kwalifikowalnych w ramach projektu.

Powyższe inicjatywy realizowane są w ramach Poddziałania 9.1.2. Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych.

Zachęta i pomoc dla najzdolniejszych

Z Programu Kapitał Ludzki finansowane są również wojewódzkie programy stypendialne dla uczniów szczególnie uzdolnionych (zwłaszcza w zakresie nauk matematycznych, przyrodniczych i technicznych, ponieważ są to kierunki bardzo ważne z punktu widzenia potrzeb rynku pracy), których niekorzystna sytuacja materialna stanowi barierę w rozwoju edukacyjnym. Za realizację programów odpowiedzialne są podmioty wskazane przez samorządy województw. O przyznanie stypendium dla uzdolnionych uczniów mogą ubiegać się szkoły, które przedstawiają profil ucznia (spełniający kryteria ustalone przez

przynającego stypendium, np. odpowiednia średnia, wyniki w konkursach, olimpiadach itp.) oraz przygotowany przez nauczyciela – opiekuna stypendysty program edukacyjny wraz ze wskazaniem wydatków, które są niezbędne do jego realizacji. Na podstawie tych zgłoszeń wybierani są uczniowie, którzy otrzymają stypendium przy zachowaniu warunku, że dochód w rodzinie stypendysty, przypadający na jednego członka rodziny, nie przekracza kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej. Stypendia są przyznawane uczniom gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych na okres 2 lat (podzielony na 4 semestry nauki) oraz obejmują okres nauki na danym etapie kształcenia. Program edukacyjny, opracowany przez nauczyciela, powinien zawierać warunki (targety), jakie musi spełnić stypendysta w danym semestrze (np. średnia ocen, zajęcie określonego miejsca w olimpiadzie, uzyskanie certyfikatu językowego), aby wypłacanie stypendium było kontynuowane w kolejnym semestrze. Miesięczna wysokość stypendium została zaplanowana na 250 zł (co w okresie 24 miesięcy oznacza wsparcie na jednego ucznia wysokości 6.000 zł). Wojewódzkie programy pomocy stypendialnej są realizowane w ramach Poddziałania 9.1.3. Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych.

System edukacji dostosowany do potrzeb rynku pracy

W ramach Programu Kapitał Ludzki szczególny nacisk został położony na wsparcie szkolnictwa zawodowego, które pomimo sygnałów płynących z rynku pracy, cieszy się znacznie mniejszą atrakcyjnością i jakością kształcenia zawodowego. Konieczne jest więc zwiększenie potencjału szkół zawodowych i propagowanie korzyści płynących z wyboru tej ścieżki kształcenia. Dofinansowanie z unijnych funduszy uzyskują zatem projekty zakładające realizację programów rozwojowych, silnie ukierunkowanych na dostosowanie kompetencji przyszłych absolwentów do potrzeb pracodawców, a także przygotowanie uczniów do funkcjonowania na rynku pracy. Programy rozwojowe szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe mogą obejmować m.in.:

- Modernizację oferty kształcenia zawodowego i dostosowanie jej do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy (wprowadzanie nowych kierunków kształcenia, modyfikację programów nauczania na kierunkach istniejących).
- Dodatkowe zajęcia ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych, ze szczególnym uwzględnieniem ICT, języków obcych, przedsiębiorczości, nauk przyrodniczo-matematycznych.
- Efektywne programy doradztwa edukacyjno-zawodowego.
- Współpracę szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z pracodawcami i instytucjami rynku pracy, służącą podnoszeniu kwalifikacji zawodowych uczniów jako przyszłych absolwentów, i wzmacnianie ich zdolności do zatrudnienia, w tym zwłaszcza w zakresie praktycznych form nauczania, takich jak staże czy praktyki.
- Wyposażenie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe w nowoczesne materiały dydaktyczne (w tym podręczniki szkolne), zapewniające wysoką jakość kształcenia.

Dodatkowo, z Programu Kapitał Ludzki można sfinansować projekty mające na celu diagnozowanie potrzeb edukacyjnych w obszarze szkolnictwa zawodowego, zgodnie z potrzebami lokalnego i regionalnego rynku pracy. Powyższe inicjatywy realizowane są w ramach Działania 9.2. Podniesienie jakości i atrakcyjności szkolnictwa zawodowego.

Dla nauczycieli

W ramach Programu Kapitał Ludzki finansowane są również projekty ukierunkowane na rozwój kadr pedagogicznych i administracyjnych systemu oświaty:

- Studia podyplomowe i kursy doskonalące dla nauczycieli w zakresie zgodnym z lokalną i regionalną polityką edukacyjną.

Informacja o środkach, które można pozyskiwać na realizację gminnej strategii edukacji

- Studia wyższe dla nauczycieli zainteresowanych podwyższeniem lub uzupełnieniem posiadanego wykształcenia.

Ponadto przewidziano dofinansowanie dla programów przekwalifikowania nauczycieli szkolnych w związku ze zmieniającą się sytuacją demograficzną (niż szkolny) w kierunku kształcenia ustawicznego (osób dorosłych).

Oddolne inicjatywy edukacyjne

Obszary wiejskie są miejscem spiętrzenia wielu problemów rozwojowych, które na ogół są trudniejsze do rozwiązania niż na terenie miast. W znacznym zakresie dotyczy to edukacji, do której dostęp na obszarach wiejskich jest bardziej ograniczony niż w dużych aglomeracjach miejskich. Jednocześnie świadomość wielu mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie wagi edukacji i wykształcenia dla życia zawodowego i społecznego jest niższa niż w przypadku mieszkańców miast. W rezultacie zjawiska te ogniskują się w negatywnych wskaźnikach edukacyjnych w odniesieniu do obszarów wiejskich: m.in. niższym poziomie wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich, niższym stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej, gorszych osiągnięciach edukacyjnych uczniów pochodzących z obszarów wiejskich (wg badań PISA) czy niższym stopniu upowszechnienia kształcenia ustawicznego. Na tym tle znaczącym problemem jest zbyt niski stopień aktywności mieszkańców wsi w zakresie samoorganizacji i podejmowania oddolnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społeczności wiejskich w obszarze edukacji. W ramach Poddziałania 9.5 realizowane jest wsparcie na rzecz mieszkańców obszarów wiejskich, ukierunkowane na rozwój oferty edukacyjnej na obszarach wiejskich, wzmocnienie znaczenia instytucji oświatowych w środowiskach lokalnych oraz podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich, a zwłaszcza umiejętności zawodowych przydatnych poza rolnictwem.

Priorytet VII „Promocja integracji społecznej”

Rozwiązywanie problemów edukacyjnych środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym może być wspierane środkami dostępnymi w ramach następujących Poddziałów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki:

Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji

Środki wspierające oddolne inicjatywy na rzecz aktywnej integracji są realizowane w ramach Poddziałania 7.3. Uzasadnieniem dla skorzystania z tych środków jest przedstawienie danych wskazujących, że na terenie wiejskim objętym projektem jest niewystarczające wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz integracji społeczności lokalnych, w naszym przypadku – utrudniony dostęp do usług edukacyjnych z powodu ubóstwa, bezrobocia, problemu alkoholowego w rodzinie i innych wymienionych w ustawie o pomocy społecznej.

Wsparcie finansowe przewidziane jest dla oddolnych inicjatyw lokalnych obejmujących:

- projekty przyczyniające się do integracji społecznej mieszkańców obszarów wiejskich (z wyłączeniem instrumentów objętych zasadami pomocy publicznej),
- wsparcie inicjatyw lokalnych o charakterze edukacyjnym (informacyjnym, szkoleniowym) oraz promocyjnym (w formie szkoleń, spotkań, seminariów mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich),
- rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym.

Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

W ramach Poddziałania 7.2.1 PO KL możliwe jest pozyskanie środków na edukację ułatwiającą osobom zagrożonym marginalizacją – zwiększenie swojej aktywności społecznej i zawodowej. Z tych środków mogą być finansowane następujące działania:

- wsparcie dla tworzenia i działalności podmiotów integracji społecznej, w tym: centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej,
- kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych,
- staże, zatrudnienie subsydiowane i zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy,
- poradnictwo psychologiczne, psychospołeczne lub zawodowe prowadzące do integracji społecznej i zawodowej,
- rozwój nowych form i metod wsparcia indywidualnego i środowiskowego na rzecz integracji zawodowej i społecznej (w tym np. środowiskowej pracy socjalnej, centrów aktywizacji lokalnej, animacji lokalnej, streetworkingu, coachingu, treningu pracy),
- rozwój usług społecznych przezwyciężających indywidualne bariery w integracji społecznej, w tym w powrocie na rynek pracy,
- rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy,
- wsparcie tworzenia i działalności środowiskowych instytucji aktywizujących osoby niepełnosprawne, w tym zaburzone psychicznie,
- promocja i wsparcie wolontariatu w zakresie integracji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania pozaszkolnych form integracji społecznej młodzieży (świetlice środowiskowe, w tym z programem socjoterapeutycznym, kluby środowiskowe), połączonych z realizacją działań w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej,
- organizowanie akcji i kampanii promocyjno-informacyjnych, m.in. z zakresu równości szans, mobilności i elastyczności zawodowej, promowania postaw aktywnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie regionalnym i lokalnym,
- prowadzenie, publikowanie i upowszechnianie badań i analiz z zakresu polityki społecznej w regionie (w tym działań mających na celu przygotowanie i wdrażanie gminnych lub powiatowych strategii rozwiązywania problemów społecznych).

Informacja o środkach, które można pozyskiwać na realizację gminnej strategii edukacji

Wsparcie edukacji z programów europejskiej współpracy terytorialnej

W latach 2007–2013 w programach współpracy transgranicznej w szczególności promowane są działania wspierające rozwój w sferze edukacji, w tym rozwój nowych i wzmacnianie już istniejących sieci współpracy w tej dziedzinie. Wśród przykładowych kategorii działań, które będą mogły uzyskać wsparcie w ramach poszczególnych programów, można wyróżnić działania dotyczące m.in.:

- Nawiązywania i rozwoju współpracy w zakresie edukacji.
- Wymiany uczniów i młodzieży.
- Wprowadzenia pilotażowych, nowatorskich programów nauczania.
- Kształcenia językowego.
- Organizacji imprez rekreacyjno-edukacyjnych.

Działania dotyczące edukacji mogą uzyskać dofinansowanie także w ramach Priorytetu „Wspieranie inicjatyw lokalnych”, czyli tzw. mikroprojektów. Są to małe projekty typu „ludzie dla ludzi”, które mają na celu wspieranie rozwoju zasobów ludzkich i edukacji oraz transferu wiedzy i doświadczeń wzdłuż granicy. Mikroprojekty, którymi zarządzają euroregiony, realizowane są w szczególności w Programach Współpracy Transgranicznej: Litwa-Polska, Polska-Słowacja, Polska-Czechy. Ponadto w Programie Polska-Słowacja możliwa jest realizacja tzw. projektów sieciowych, tj. działań w formie sieci współpracy nawiązywanej pomiędzy współpracującymi ze sobą instytucjami. Obszary współpracy, których mogą dotyczyć projekty sieciowe, to przede wszystkim współpraca w zakresie edukacji, lepszej wymiany informacji, rozwoju wspólnych usług edukacyjnych.

Program edukacyjny Unii Europejskiej „Uczenie się przez całe życie”

Od 1 stycznia 2007 roku do końca 2013 roku Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji prowadzi program edukacyjny Unii Europejskiej – Life Long Learning, czyli „Uczenie się przez całe życie”. Program ten wspiera mobilność, aktywne obywatelstwo europejskie i dialog międzykulturowy; promuje też naukę języków obcych i integrację europejską. Jest skierowany do osób w każdym wieku, bez względu na sytuację materialną czy zdrowotną. Pomaga w samorealizacji, rozwija ducha przedsiębiorczości. Za realizację celów programu „Uczenie się przez całe życie” w poszczególnych sektorach odpowiedzialne są programy szczegółowe:

- **Comenius** – program dla wszystkich osób korzystających z edukacji na poziomie przedszkolnym i szkolnym lub biorących w niej udział (do końca szkoły średniej), a także dla instytucji i organizacji zapewniających kształcenie w tym zakresie.
- **Erasmus** – dla osób korzystających z edukacji na poziomie studiów wyższych; dotyczy również szkolenia i kształcenia zawodowego na poziomie studiów wyższych, w tym studiów doktoranckich, odpowiada na potrzeby instytucji i organizacji zapewniających lub ułatwiających edukację i szkolenia w tym zakresie.
- **Leonardo da Vinci** – dla osób korzystających ze szkolenia i kształcenia zawodowego, poza szkoleniem i kształceniem zawodowym na poziomie studiów wyższych; wspiera także instytucje i organizacje zapewniające bądź ułatwiające kształcenie zawodowe dorosłych.
- **Grundtvig** – program dotyczący kształcenia dorosłych; odpowiada na wyzwania edukacyjne związane ze starzeniem się populacji w Europie, zapewnia pomoc w zdobywaniu wiedzy i kwalifikacji oraz umożliwia mobilność osób dorosłych.

- **Jean Monnet** – program dla rozwoju badań i nowych metod nauczania w dziedzinie integracji europejskiej, wspierania instytucji działających w obszarze edukacji na terenie Europy.
- **Program międzysektorowy** – dla współpracy w dziedzinie uczenia się przez całe życie, promocji nauki języków obcych, rozwoju nauczania poprzez ICT, upowszechniania rezultatów programu i wymiany dobrych praktyk.

Środki fundacji grantodawczych

Przy realizacji działań zaplanowanych w gminnych strategiach edukacyjnych warto też wziąć pod uwagę udział w wybranych Programach Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (www.pafw.pl), których celem jest wyrównywanie szans młodzieży z terenów wiejskich i małych miast oraz wyzwalamie i umacnianie na tych terenach aktywności obywatelskiej.

W szczególności zapraszamy do odwiedzenia stron internetowych i zapoznania się ofertą następujących programów:

Równać Szanse

– realizowanym przez Polską Fundację Dzieci i Młodzieży.

Celem Programu jest wyrównywanie szans na dobry start w dorosłe życie młodzieży z terenów wiejskich i małych miast (do 20.000 mieszkańców). Dobry start rozumiany jest jako realizowanie przez młodych ludzi samodzielnie i realistycznie określonych celów życiowych (w tym także celów edukacyjnych). Program adresowany jest do organizacji pozarządowych, bibliotek gminnych, gminnych domów kultury oraz grup nieformalnych, które mogą otrzymać dotacje na realizację projektów, w których młodzież pełni rolę pomysłodawców i realizatorów wspólnie zaplanowanych działań.

Strona internetowa Programu: www.rownacszanse.pl

English Teaching

– realizowanym przez Nidzicką Fundację Rozwoju „Nida”.

Celem Programu jest wspieranie działań na rzecz poprawy poziomu nauczania języka angielskiego i jego promocja wśród dzieci i młodzieży z małych miast i wsi oraz wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli języka angielskiego spoza dużych aglomeracji miejskich. Program adresowany jest do szkół, organizacji pozarządowych oraz instytucji oświatowych, które ubiegają się o dotacje na realizację projektów związanych z nauczaniem języka angielskiego w ciekawej, pozalekcyjnej formie.

Strona internetowa Programu: www.englishteaching.org.pl

Działaj Lokalnie

– realizowanym przez Akademię Rozwoju Filantropii

Celem Programu jest aktywizowanie lokalnych społeczności wokół różnych celów o charakterze dobra wspólnego. Program realizowany jest we współpracy z siecią Lokalnych Organizacji Grantowych organizujących konkursy grantowe dla organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych, w których wspierane są projekty inicjujące współpracę mieszkańców z małych miejscowości.

Strona internetowa Programu: www.dzialajlokalnie.pl

Projektor. Wolontariat Studencki

– realizowanym przez Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów KLANZA. Celem programu jest wykorzystanie potencjału intelektualnego oraz aktywności młodzieży akademickiej w wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z małych miejscowości poprzez realizację w szkołach, w czasie wolnym od nauki, projektów edukacyjnych przez grupy studentów-wolontariuszy. Realizacja Programu opiera się na wspólnym zaangażowaniu studentów, nauczycieli, przedstawicieli samorządu i innych partnerów w działania, których

Informacja o środkach, które można pozyskiwać na realizację gminnej strategii edukacji

bezpośrednim rezultatem jest ciekawa i pożyteczna forma organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Strona internetowa Programu: www.projektor.org.pl

Ponadto, zachęcamy do regularnego odwiedzania Portalu Organizacji Pozarządowych www.ngo.pl, który powstał po to, by m.in. inicjować ciekawe i ważne dla organizacji pozarządowych dyskusje, umożliwić wymianę wiedzy i doświadczeń, a przede wszystkim – by na bieżąco informować o tym, co dzieje się w III sektorze, w tym: służyć informacją o funduszach dostępnych dla organizacji pozarządowych.

Pomoc Fundacji Komeńskiego w pozyskiwaniu środków na wdrażanie strategii edukacyjnych

W ramach programu „Dla Dzieci” realizowanego we współpracy z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności Fundacja Komeńskiego przygotowała zespół konsultantów, których zadaniem jest pomoc w uzyskiwaniu funduszy na działania podnoszące jakość edukacji i wyrównujące szanse edukacyjne dzieci mieszkających na terenach wiejskich.

Procedura współpracy z konsultantem:

- Na stronie programu „Dla Dzieci” <http://www.dladzieci.org.pl> umieściliśmy formularz, gdzie mogą opisać Państwo swoje plany związane z tworzeniem i uruchamianiem różnych działań edukacyjnych dla najmłodszych (planowana forma zajęć, wymiar, zasady działania, lokal, środki z których zamierzają Państwo finansować działania). Wejście do formularza – przez migający banner z lewej strony.
- Po wypełnieniu pól obowiązkowych mogą Państwo opisać swój problem lub zadać konkretne pytania dotyczące prowadzenia i finansowania działań na rzecz najmłodszych.

- Wypełniony Formularz zostanie przesłany do Fundacji Komeńskiego.
- Po zapoznaniu się z opisem planowanych działań i problemem pytającego, Fundacja będzie kontaktować Państwa bezpośrednio z wybranym konsultantem lub umawiać termin rozmowy telefonicznej/spotkania z pracownikiem Fundacji.

Zachęcamy do korzystania z pomocy konsultantów!

Strategia rozwoju edukacji w gminie Rawa Mazowiecka w latach 2009-2014

Wstęp

Rok 1989 był dla Polski rokiem niosącym ogromne zmiany w wielu obszarach życia społecznego, między innymi w dziedzinie oświaty.

Niezwyczajnie ważnym wydarzeniem była decentralizacja zarządzania systemem oświaty w kraju. Fakt ten sprawił, że samorządy terytorialne zaczęły w pełni odpowiadać za organizowanie i realizację zadań oświatowych w środowisku lokalnym, za dbanie o ich jakość. Jednym z najważniejszych zadań własnych gminy stała się edukacja. Oznacza to zakładanie i prowadzenie publicznych przedszkoli i szkół podstawowych, a od 1999 roku również gimnazjów.

Dla władz Gminy Rawa Mazowiecka edukacja jest jedną z najważniejszych dziedzin życia społecznego. W związku z tym, aby zapewnić wysokiej jakości kształcenie i wychowanie na każdym poziomie edukacyjnym, władze dążą do stworzenia spójnej i efektywnej strategii działań. Działania zmierzających do przygotowania młodego człowieka do optymalnego radzenia sobie na dalszych etapach kształcenia i w dorosłym życiu, zaś środowiska lokalnego do właściwego rozumienia edukacji i wychowania oraz współodpowiedzialności i współuczestniczenia w tych procesach. Oznacza to permanentne dbanie o jakość procesu edukacyjnego, odpowiednią bazę infrastrukturalną, podnoszenie poziomu świadomości społecznej dotyczącej edukacji i wychowania.

Każda gmina, jako organ prowadzący poszczególne lokalne placówki wychowania i edukacji, podejmuje wynikające stąd konkretne zadania. Należą do nich:

- Zapewnienie odpowiednich warunków działania placówek przedszkolnych i szkolnych, tak by uczestniczący w procesie edukacji mieli pełne bezpieczeństwo oraz higieniczne warunki;

- Wykonywanie zadań inwestycyjnych, w tym remontów i modernizacji;
- Zapewnienie właściwej obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej poszczególnych placówek;
- Dbanie o infrastrukturę dydaktyczną tj. odpowiednie wyposażenie w pomoce i sprzęt do realizacji programów nauczania, wychowania i innych zadań statutowych wszystkich placówek.

Wyznaczone ustawami zadania są bardzo kosztowne i oznaczają duże obciążenie finansowe dla gminy. Rodzi to potrzebę planowego, rozłożonego w czasie realizowania poszczególnych działań. Potrzeby środowiska oświatowego oraz szerokiego środowiska lokalnego wzrastają systematycznie, muszą jednak respektować możliwości finansowe samorządów. Z kolei samorządy muszą brać pod uwagę wyrażane potrzeby swoich mieszkańców dotyczące edukacji.

Kolejnym wyzwaniem dla gmin, dla Gminy Rawa Mazowiecka także, było uzyskanie przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej i wynikające stąd określone standardy dotyczące edukacji.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty ważne jest, by działania na rzecz oświaty miały charakter planowy, angażujący jak najszersze środowisko społeczne, gwarantowały jej wysoką jakość oraz szeroką dostępność. Oznacza to równanie szans edukacyjnych wszystkich dzieci na terenie gminy wiejskiej.

Aby zapewnić wymienione standardy kształcenia, należy wypracować spójną i efektywną strategię działań na rzecz edukacji.

Elementami składowymi oświaty są przede wszystkim uczniowie, nauczyciele, rodzice, specjaliści wspierający, władze oraz szerokie lokalne środowisko edukacyjne – instytucje kultury,

pomocy społecznej i zdrowia, organizacje pozarządowe, lokalni twórcy, osoby znaczące dla środowiska.

Niniejszy dokument „Strategia rozwoju edukacji w Gminie Rawa Mazowiecka” został opracowany społecznie w cyklu warsztatów zrealizowanych pod kierunkiem trenera Fundacji Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego w Warszawie. W warsztatach brali udział przedstawiciele środowiska nauczycielskiego, rodziców, organizacji pozarządowych, Ośrodka Pomocy Społecznej, placówek kultury, Rady Gminy i Urzędu Gminy.

Przyjmuje się, że strategia to dokument określający plan długofalowego działania władz gminy oraz lokalnych organizacji i instytucji związanych z rozwojem edukacji gminnej, z uwzględnieniem zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań. Celem tego planu jest realizacja potrzeb i aspiracji lokalnej społeczności, w oparciu o realnie oszacowane, istniejące oraz potencjalne siły i środki znajdujące się w dyspozycji gminy.

Realizacja strategii rozwoju edukacji w Gminie Rawa Mazowiecka zakłada korzystanie ze środków publicznych wewnętrznych i zewnętrznych, w tym ze środków UE oraz ze środków prywatnych. Pozyskiwanie i zarządzanie tymi środkami stanowi osobne zadanie dla gminy, w tym również dla poszczególnych placówek edukacyjnych i wychowawczych.

Strategia działania w zakresie edukacji stanowi podstawę do prowadzenia racjonalnej polityki oświatowej, a także wyznacza zadania zarówno podmiotowi odpowiedzialnemu za tworzenie infrastruktury, jak też odpowiedzialnemu za poziom i efektywność kształcenia. Jest także dokumentem angażującym do współpracy poszczególne instytucje i organizacje, do tworzenia lokalnych partnerstw, szukania sprzymierzeńców.

Strategia nie jest dokumentem „zamkniętym”, przewiduje się, że mogą wystąpić czynniki wewnętrzne i zewnętrzne w istotny sposób wpływające na założenia i realizację działań. Stąd zakłada się, że proces jej realizacji będzie mieć charakter ciągły, ale dy-

namiczny, uwzględniający dokonujące się zmiany uwarunkowań i wynikającej stąd ewentualnej korekty zapisanych planów.

Strategia przewiduje realizację wypracowanych celów strategicznych (głównych) w pięcioletnim okresie czasu, poprzez wdrażanie przyporządkowanych celom operacyjnym (częstkowym), konkretnych działań.

Zdefiniowaniu i analizie najistotniejszych problemów edukacji gminnej oraz ustaleniu celów, będących odpowiedzią na istniejące problemy, towarzyszy w strategii wyznaczenie mierników (kryteriów oceny), dzięki którym możliwy jest bieżący monitoring (kontrola) realizacji oraz bilans końcowy.

Podstawowym warunkiem realizacji strategii przez gminę jest istnienie zgody społecznej na wytyczone priorytety. Dlatego też do tworzenia strategii zostali zaproszeni przedstawiciele szerokiego środowiska społecznego. Wypracowany projekt dokumentu przedstawiany jest radnym, ale także jak największej liczbie mieszkańców gminy. Każdy ma szansę wyrazić swoją opinię, zgłosić swoje propozycje. Chodzi o to, by umożliwić wpływanie na założone cele strategiczne i działania szerokiej grupie społecznej.

Strategia rozwoju edukacji w Gminie Rawa Mazowiecka składa się z następujących elementów:

- Analiza stanu aktualnego,
- Określenie silnych i słabych stron edukacji gminnej oraz szans i zagrożeń,
- Zdefiniowanie priorytetów,
- Określenie celów strategicznych (głównych),
- Określenie celów operacyjnych (szczegółowych),
- Przyporządkowanie celom operacyjnym konkretnych działań/programów wraz z miernikami (kryteriami oceny realizacji),
- Wyznaczenie instytucji/osób odpowiedzialnych za realizację działań,
- Określenie źródeł finansowania programów.

Strategia rozwoju edukacji w gminie Rawa Mazowiecka w latach 2009-2014

Wypracowana strategia określa wizję absolwenta edukacji gminnej, przyszłość edukacji w gminie, wyznacza zadania i środki do ich realizacji, co sprawia, że jest ona specyficznym planem inwestycyjnym. Wobec tego musi być integralną częścią innych dokumentów niezbędnych dla planowego rozwoju gminy jak Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rawa Mazowiecka na lata 2008–2013, Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rawa Mazowiecka, Wieloletni program inwestycyjny Gminy Rawa Mazowiecka.

Z kolei plany i dokumenty jednostek organizacyjnych Gminy i innych instytucji lokalnych muszą zostać podporządkowane realizacji celów strategicznych przyjętych w niniejszym dokumencie.

Posiadanie strategii rozwoju edukacji gminnej stanowi ważny element w zakresie ubiegania się o środki zewnętrzne. Gmina może wykazać, że działania na które aplikuje, znajdujące się w wieloletnim planie rozwoju oświaty, nie są przypadkowe, a ich realizacja znajduje odzwierciedlenie w zadaniach strategicznych, co dotującemu daje pewność, że dane działanie będzie kontynuowane również po zakończeniu finansowania zewnętrznego. Dla wielu dotujących jest to przesądzający argument.

Strategia gwarantuje realizację wyznaczonych działań niezależnie od kadencyjności władz, uwarunkowań gospodarczych czy politycznych.

I. Opis stosowanej metody

I. Informacje wstępne

Wypracowanie podstaw strategii rozwoju edukacji w Gminie Rawa Mazowiecka odbyło się podczas spotkań warsztatowych z przedstawicielami różnych grup mieszkańców.

W czasie spotkań została przeprowadzona analiza silnych i mocnych stron edukacji w gminie, oraz szans i zagrożeń zewnętrznych (tzw. analiza SWOT), a także analiza wypowiedzi dzieci i młodzieży wyrażonych w przeprowadzonych ankietach. Sprecyzowane zostały cele strategiczne (główne) i operacyjne (szczegółowe). Zdefiniowano model absolwenta, a także wizję/misję gminnej edukacji.

Model absolwenta edukacji gminnej zdefiniowano, odwołując się do oczekiwań poszczególnych uczestników szkolenia warsztatowego, w oparciu o wypracowane wizje absolwentów poszczególnych etapów edukacyjnych.

Edukacja elementarna

Absolwent edukacji elementarnej posiada umiejętność poprawnego czytania, pisania i liczenia. Potrafi funkcjonować w grupie rówieśniczej. Jest wystarczająco samodzielny, ciekawy świata, rozwija swoją ciekawość poznawczą.

Edukacja na etapie klas IV–VI

Absolwent szkoły podstawowej posiada odpowiednią wiedzę i wykorzystuje ją. Zna język obcy w podstawowym stopniu. Odpowiedzialnie korzysta z różnych źródeł informacji. Potrafi pracować w grupie. Jest odważny, aktywny, kulturalny, sumienny, asertywny. Prezentuje dobrą kondycję fizyczną – dba o zdrowie swoje i innych oraz o swoje otoczenie.

Edukacja na etapie gimnazjum

Absolwent gimnazjum posiada wiedzę ogólną o otaczającym go świecie, odpowiednio ją wykorzystuje. Prezentuje adekwatne poczucie własnej wartości. Radzi sobie w różnych sytuacjach życiowych. Dokonuje właściwych wyborów. Posługuje się językiem obcym. Jest odpowiedzialny, sumienny, kreatywny, uczciwy i tolerancyjny.

Absolwent edukacji gminnej w Gminie Rawa Mazowiecka posiada i samodzielnie poszerza ogólną wiedzę oraz potrafi z niej korzystać. Zna język obcy.

Sprawnie i odpowiedzialnie posługuje się technologiami informacyjnymi. Prezentuje adekwatne poczucie własnej wartości. Radzi sobie w różnych sytuacjach. Dokonuje właściwych wyborów życiowych. Potrafi zachować dobre relacje z innymi. Dbą o swoje zdrowie i rozwój fizyczny. Identyfikuje się ze środowiskiem lokalnym i podejmuje działania na jego rzecz. Cechuje go odpowiedzialność, sumienność, kreatywność, tolerancja oraz kultura osobista.

2. Podstawowe informacje o metodzie SWOT

Analiza SWOT została wykorzystana jako kompleksowa metoda badająca obszar edukacji gminnej oraz analizy wewnętrznych zależności w tym obszarze. Analiza SWOT opiera się na prostym schemacie klasyfikacji, wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą sytuację edukacji w gminie, dzieli się na:

Zewnętrzne i wewnętrzne w stosunku do edukacji.

Negatywnie wpływające na edukację i mające wpływ **pozytywny**.

Ze skrzyżowania wymienionych podziałów powstają cztery kategorie czynników:

- Zewnętrzne pozytywne – szanse,
- Zewnętrzne negatywne – zagrożenia,
- Wewnętrzne pozytywne – mocne strony,
- Wewnętrzne negatywne – słabe strony.

Analiza SWOT polega na zidentyfikowaniu wymienionych czterech grup czynników, opisanie ich wpływu na rozwój edukacji w gminie, a także możliwości osłabiania lub wzmocnienia siły ich oddziaływania. Zestawienie i porównanie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami pozwala na określenie jej pozycji strategicznej, a także może być inspiracją do szukania ciekawych, skutecznych rozwiązań.

Przeprowadzona analiza SWOT posłużyła do zidentyfikowania czynników kluczowych mających wpływ na przyszłość edukacji w Gminie Rawa Mazowiecka. Dla określenia przyszłości edukacji wzięto pod uwagę także analizę informacji zawartych w ankietach przeprowadzonych wśród dzieci i młodzieży. Ankiety przeprowadzono wśród dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczających i nie uczęszczających do przedszkoli czy innych form wychowania przedszkolnego, dzieci z oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, uczniów klas I–VI oraz młodzieży gimnazjalnej.

3. Podstawowe informacje o metodzie ZOPP (planowanie ukierunkowane na cel)

Istotą metody planowania ukierunkowanego na cel jest założenie, że informacje i wiedza potrzebna do opracowania strategii edukacji w gminie istnieje, ale poszczególne jej elementy są nieuporządkowane i rozproszone w różnych instytucjach i organizacjach. Obecnym zadaniem było zebranie tej wiedzy, poddanie jej analizie, zaplanowanie działań, wyznaczenie wskaźników oraz środków służących do ich realizacji – czyli zebranie w jeden dokument.

Osoba i rola moderatora

Moderatorem w procesie wypracowywania strategii był trener Fundacji Rozwoju Dzieci im J. A. Komeńskiego z Warszawy. Moderator kierował pracami zespołów w trakcie warsztatów. Jego rola polegała na kierowaniu dyskusją, porządkowaniu wypowiedzi, utrwalaniu wyników dyskusji.

Główne zasady metody ZOPP

Podstawową formą pracy podczas trwania spotkań warsztatowych z przedstawicielami poszczególnych grup społecznych, w tym władz gminnych, było planowanie w grupie oraz dyskusja pozwalające na uzyskanie optymalnego efektu. Dlatego ważny był odpowiedni wybór uczestników jako reprezentantów istotnych dla gminy środowisk.

Strategia rozwoju edukacji w gminie Rawa Mazowiecka w latach 2009-2014

Etapy w procesie planowania

Praca nad strategią przebiegała według poniższych etapów:

1. Analiza problemów

- Ustalenie problemu podstawowego dla edukacji w gminie,
- Przeanalizowanie przyczyn i skutków tych problemów

2. Analiza celów

Cele oświatowe wynikają ze zidentyfikowanych oczekiwań społecznych, ambicji rodziców, potrzeb dzieci, potrzeb i sytuacji gminy oraz oczekiwań środowiska oświatowego.

3. Planowanie działań prowadzących do osiągnięcia przyjętych celów

- Opracowanie zarysu działań,
- Formułowanie najważniejszych założeń dotyczących sposobu działania,
- Określenie mierników realizacji,
- Określenie osób, bądź instytucji odpowiedzialnych za realizację.

II. Inwentaryzacja zasobów gminy w kontekście edukacji gminnej

I. Położenie, powierzchnia, ludność.

Gmina Rawa Mazowiecka położona jest w województwie łódzkim, w zachodniej części powiatu rawskiego. W latach 1975–1998 gmina należała do województwa skierniewickiego. W skład gminy wchodzi 54 miejscowości skupione w 38 sołectwach.

Średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosi 52,1 mieszk./km.

Gmina Rawa Mazowiecka jest gminą wiejską, okalającą Miasto Rawa Mazowiecka i obejmującą 25,36% powierzchni powiatu.

Gmina Rawa Mazowiecka posiada obszar 163,98 km², w tym:

- użytki rolne: 78%,
- użytki leśne: 15%,
- pozostałe grunty: 7%.

Mapa I. Mapa województwa łódzkiego z podziałem na powiaty

Gmina Rawa Mazowiecka graniczy z następującymi gminami:

- Głuchów,
- Skierniewice,
- Nowy Kawęczyn,
- Cieladz,
- Regnów,
- Żelechlinek,
- Czerniewice,
- Miastem Rawa Mazowiecka,
- Miastem i Gminą Biała Rawska.

Mapa 2. Powiat rawski z podziałem na gminy

Sołectwa gminy Rawa Mazowiecka to:

Boguszyce, Bogusławki Małe, Byszewice, Chrusty, Dziurdziół, Garłów, Głuchówek, Jakubów, Janolin, Julianów, Kaleń, Koponica, Kaliszki, Księża Wola, Kurzeszyn, Leopoldów, Linków, Lutkówka, Małgorzatów, Matyldów, Niwna, Nowa Wojska, Pasieka Wałowska, Podlas, Przewodowice, Pukinin, Rogówiec, Rossocha, Soszyce, Stara Wojska, Stare Byliny, Ścieki, Wałowice, Wilkowice, Wołucz, Zagórze, Zawady, Żydymice.

W najbliższym czasie zasadniczy wpływ na kształt polityki społecznej w całym województwie łódzkim, jak i w gminie Rawa Mazowiecka, będą miały procesy demograficzne, które uwidoczniły się i nasiliły w ostatnich latach.

Do tych procesów zaliczamy:

- zmieniony model rodziny (małodzieństwo rodzin, samotne rodzicielstwo),
- opóźnianie wieku zawierania małżeństw i rodzenia pierwszego dziecka,
- wzrost liczby jednoosobowych gospodarstw domowych,

- ujemny przyrost naturalny,
- malejąca dzietność,
- wzrost przeciętnej długości życia – do 78,9 dla kobiet i 70,5 dla mężczyzn,
- migracje wewnętrzne i zagraniczne.

Liczba ludności

Liczba mieszkańców Gminy Rawa Mazowiecka w okresie od 1995 r. do 2006 r. przedstawiała się w następujący sposób.

Stan ludności w poszczególnych latach
w gminie Rawa Mazowiecka

Rok	Ludność ogółem	Mężczyźni	Kobiety
1995	8638	4274	4364
1996	8657	4282	4375
1997	8674	4280	4394
1998	8761	4299	4402
1999	8549	4270	4279
2000	8547	4262	4285
2001	8550	4260	4290
2002	8524	4223	4301
2003	8506	4227	4279
2004	8531	4232	4299
2005	8558	4247	4311
2006	8596	4255	4341

Źródło: GUS

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2006 roku gminę Rawa Mazowiecka zamieszkiwało 8596 osób, w tym 4255 mężczyzn i 4341 kobiet. Stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet waha się więc w granicach 50%. Tabela przedstawia także spadek liczby ludności w gminie. W porównaniu do roku 1995 liczba ludności zmniejszyła się o 42 osoby.

Strategia rozwoju edukacji w gminie Rawa Mazowiecka w latach 2009-2014

Rozwiązania komunikacyjne

Przez teren gminy Rawa Mazowiecka przebiega wiele ważnych szlaków komunikacji samochodowej.

Korzystny układ komunikacyjny w gminie oraz bliskość miast Łódź i Warszawa sprawia, że obszary położone przy szlakach komunikacji krajowej stają się atrakcyjnymi terenami dla inwestorów. Dobry układ komunikacyjny jest atutem dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości na terenie gminy.

Odległości do pobliskich ośrodków miejskich są następujące:

- Łódź – 54 km
- Warszawa – 77 km
- Skierniewice – 25 km
- Łowicz – 48 km
- Tomaszów Mazowiecki – 32 km
- Opoczno – 48 km

Najbliżej położone węzły kolejowe znajdują się w Skierniewicach i Kuluszkach.

Przez teren gminy przebiegają następujące drogi:

- drogi krajowe: nr 72 Rawa – Łódź; nr 8 Warszawa – Wrocław
- drogi wojewódzkie: nr 707 Skierniewice – Nowe Miasto; nr 725 Rawa Mazowiecka – Biała Rawska; nr 726 Rawa Mazowiecka – Opoczno – Żarnów.
- drogi powiatowe: nr 4105E Rossocha – Wołucz – Przewodowice – Wólka, Lesiewska; nr 4108E Rawa Mazowiecka – Wałowice – Wilkowice; nr 4109E, Kurzeszyn – Janolin; nr 4110E Rawa Mazowiecka – Dziurdziół – Żelechlinek; nr 1316E Głuchówek – Sanogoszcz; nr 4117E Ossowice – Komorów – Kaleń; nr 4118E Pukinin – Sadkowiec; nr 4153E Witoldów – Boguszyce – Podkoniec; nr 4331E Łochów – Byliny – Zarzecz.

Infrastruktura edukacyjna

Na terenie gminy obecnie funkcjonują następujące szkoły:

- Szkoła Podstawowa w Konopnicy,
- Szkoła Podstawowa w Pukininie,
- Szkoła Podstawowa w Rossosze,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Boguszycach,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Kurzeszynie,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Starej Wojskiej.

Przeprowadzona w roku 1999 reforma systemu oświaty spowodowała konieczność utworzenia w gminie Rawa Mazowiecka szkół gimnazjalnych. Powstały w gminie 3 gimnazja połączone ze szkołami podstawowymi w zespoły szkół ogólnokształcących. Zlikwidowano natomiast w 1999 roku Szkołę Podstawową w Dziurdziółach i Szkołę Podstawową w Kaleniu w 2007 roku.

Szkoła Podstawowa w Konopnicy

W 1919 r. powstała czteroklasowa szkoła powszechna z jednym nauczycielem. Mieściła się w drewnianym budynku zakupionym przez chłopów. W czasie okupacji budynek ten był zajęty przez wojska niemieckie. Nauka odbywała się okazjonalnie w ciągle zmieniających się, ze względu na bezpieczeństwo, pomieszczeniach.

W 1953 roku szkoła została przekształcona w pięcioklasową. W 1957 roku podjęto decyzję o budowie nowego budynku szkolnego. Powołano Komitet Budowy Szkoły, w skład którego weszli rolnicy ze wsi Konopnica. Szkoła została wybudowana i oddana do użytku 1961 roku. Do 1977 roku Szkoła Podstawowa w Konopnicy była ośmioklasowa. Od tego roku zmieniono stopień organizacyjny do trzech klas. W roku szkolnym 1984/1985 znów podniesiono stopień organizacyjny szkoły do ośmiu klas. W latach 1987–1988 rozbudowano szkołę, powiększając ją o dwie klasopracownie nauczania początkowego i łazienki. Reforma oświaty w 1999 roku spowodowała ponowne obniżenie stopnia organizacyjnego do klasy szóstej.

Szkoła Podstawowa w Pukininie

Szkoła w Pukininie wybudowana została w 1923 roku przez starostę Gustawa Orłowskiego. Budynek szkoły był murowany i składał się z dwóch izb lekcyjnych. W latach pięćdziesiątych szkoła została rozbudowana o trzy następne sale lekcyjne. Zapoczątkowało to nauczanie sześcioklasowe. W roku 1999 na budynku szkoły wymieniono poszycie dachu, wykonano zabezpieczenie instalacji kominowej, wymieniono całą stolarkę oraz podłogi, zainstalowano sanitariaty, założono nowe ogrzewanie olejowe. We wnętrzu budynku wygospodarowano korytarz, z którego jest dostęp do wszystkich klas. W roku 2000 przeprowadzone były gruntowne remonty w salach dydaktycznych. Zagospodarowany został również teren przed szkołą.

Strategia rozwoju edukacji w gminie Rawa Mazowiecka w latach 2009-2014

Szkola Podstawowa w Rossosze

Szkola Podstawowa w Rossosze powstała w okresie międzywojennym (ok. 1924 roku). Na początku mieściła się w prywatnym domu, w jednej izbie lekcyjnej. Od 1928 roku, z inicjatywy kierownictwa, została przeniesiona do nowego budynku mieszkalnego. Dzięki zaangażowaniu kadry oraz dużej aktywności mieszkańców okolicznych wsi w 1970 roku wybudowano nowy budynek szkolny, w którym funkcjonowała 8-letnia szkoła podstawowa. Od roku 1999 szkoła podstawowa składa się z 6 klas oraz jednego oddziału przedszkolnego.

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Boguszycach

Początki istnienia szkoły sięgają okresu odzyskania niepodległości przez Polskę. W roku 1918 w Boguszycach została założona 4-klasowa szkoła podstawowa. Mieściła się ona w dwuizbowym budynku gminnym. W takiej formie istniała do wybuchu II wojny światowej. Po wojnie wznowiono działalność szkoły w rozbudowanym budynku, w siedmioklasowym systemie nauczania. W 1998 roku szkoła została przeniesiona do nowo wybudowanego obiektu. Zgodnie z założeniami reformy w roku szkolnym 1999/2000 w szkole rozpoczęła naukę I klasa gimnazjum. Od wielu lat przy tej szkole działa uczniowski klub sportowy „Boguszyce”. Działalność klubu sportowego przyczynia się do upowszechniania masowej kultury fizycznej na terenie szkoły i gminy Rawa Mazowiecka.

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Kurzeszynie

Początki funkcjonowania szkoły podstawowej w miejscowości Kurzeszyn sięgają 1916 roku. Nauka wtedy odbywała się w domach prywatnych. W 1957 roku został oddany do użytku budynek Szkoły Podstawowej w Kurzeszynie. Istniejący od 1999 roku Zespół Szkół Ogólnokształcących jest spadkobiercą bogatej historii i tradycji Szkoły Podstawowej w Kurzeszynie, po której odziedziczyło nie tylko budynek, ale także kadrę nauczycielską i chlubne tradycje. W skład ZSO wchodzi gimnazjum i szkoła podstawowa z oddziałem przedszkolnym.

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Starej Wojskiej

Szkoła w Starej Wojskiej pamięta czasy zaborów. W XIX wieku z inicjatywy miejscowego społeczeństwa oraz władz gubernialnych wybudowano drewniany budynek, w którym mieściła się szkoła. Stary, drewniany budynek nie spełniał wymagań, stał się za ciasny, dlatego też w roku 1938 wzniesiono solidny, murywany budynek. Po drugiej wojnie światowej szkoła w Starej Wojskiej stała się szkołą siedmioklasową, w której uczyło się około 140 uczniów. Podobna liczba dzieci utrzymywała się do lat siedemdziesiątych, ale w roku 1976, ze względu na małą liczbę uczniów obniżono stopień organizacyjny do trzech klas. Szkoła w Starej Wojskiej stała się punktem filialnym Szkoły Podstawowej w Rossosze. W wyniku ponownego wzrostu urodzeń dzieci oraz starań rodziców w 1981 roku podwyższono stopień organizacyjny. Do klas VII i VIII uczęszczały też dzieci z niepełnej szkoły w Wilkowicach. W styczniu 1987 roku (zima stulecia) w budynku wybuchł pożar, który zniszczył cały dorobek ostatnich lat. Nauczyciele stracili mieszkania i dorobek całego życia, uczniowie szkołę. Dzięki staraniom dyrektora szkoły, nauczycieli i rodziców, zapadły decyzje o odbudowie szkoły. We wrześniu 1991 roku budynek, choć niedokończony, oddano do użytku. Oprócz miejscowych uczniów, w nowej szkole naukę podjęli uczniowie ze zlikwidowanej szkoły w Wilkowicach. W 1999

Strategia rozwoju edukacji w gminie Rawa Mazowiecka w latach 2009-2014

roku na bazie tej szkoły utworzono publiczne Gimnazjum i połączono szkołę podstawową i gimnazjum w Zespół Szkół Ogólnokształcących.

Infrastruktura kulturalna

Na terenie gminy działa Gminna Biblioteka Publiczna w Kurzeszynie, przy której w lutym 2009 roku rozpoczęło działalność Centrum Kształcenia na odległość w ramach programu „Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich”. Centrum Kształcenia na odległość jest placówką o charakterze oświatowym, zapewniającą możliwość ustawicznego kształcenia w formie on-line celem uzupełnienia lub podwyższenia poziomu wiedzy i kwalifikacji. Jest wyposażone w sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu – 10 stanowisk komputerowych oraz tzw. bibliotekę multimedialną (pakiet komputerowych programów edukacyjnych, w tym encyklopedie, słowniki, atlasy). Gminna Biblioteka Publiczna posiada trzy filie: Filia Biblioteczna w Boguszycach Filia Biblioteczna w Hucie Wałowskiej Filia Biblioteczna w Kaleniu

W miejscowości Kaleń w 2007 roku oddano do użytku Ośrodek Kulturalno Rekreacyjny „Kalinka”

Turystyka

Najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego wpisane do rejestru zabytków na terenie gminy to:

- Zespół sakralny w Boguszycach składający się z kościoła p.w. św. Stanisława Biskupa, dzwonnicy i cmentarza przykościelnego,
- Spichlerz w Starych Bylinach,
- Zespół zieleni w Konopnicy,
- Zespół sakralny w Kurzeszynie – kościół p.w. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski i plebania,
- Cmentarz rzymsko-katolicki (część) w Kurzeszynie,
- Grodzisko pierścieniowe w Kurzeszynie,

- Kapliczka przydrożna w miejscowości Podlas,
- Zespół pałacowo-parkowy w Rossosze,
- Zespół dworsko-parkowy w Wilkowicach,
- Kolejka wąskotorowa.

Kościół św. Stanisława Biskupa w Boguszycach

W Boguszycach znajduje się drewniany kościół p.w. św. Stanisława Biskupa. Jest to jeden z najcenniejszych zabytków drewnianej architektury sakralnej w Polsce. Świątynia została wzniesiona w latach 1550–58, z fundacji Wojciecha Bogusławskiego herbu Rawicz, w miejscu wcześniejszej, również drewnianej świątyni z 1521 roku. W 1796 roku dla wzmocnienia konstrukcji obecną świątynię oszalowano. Kościół jest orientowaną, trójnawową budowlą konstrukcji zrębowej, wzniesioną z drewna modrzewiowego. Główną nawę świątyni wzniesiono na planie kwadratu. Za nią znajduje się trójbocznie zamknięte prezbiterium podobnej szerokości, nakryte stropem i otwarte ku nawie ścietą arkadą z tęczą.

Kolejka wąskotorowa

Trasa kolejki wąskotorowej prowadzi z Rogowa przez Rawę Mazowiecką do Białej Rawskiej i przecina malownicze tereny

podnóża Wzniesień Łódzkich, dolinę rzeki Rawki oraz pagórkowate tereny Wysoczyzny Rawskiej. Wzdłuż trasy kolejki znajduje się wiele atrakcyjnych pod względem turystycznym miejscowości, wśród nich położone na terenie gminy Rawa Mazowiecka Boguszyce i Zawady.

Zespół pałacowo-parkowy w Rossosze

Na terenie wsi Rossocha znajduje się zespół pałacowo-parkowy Czarnowskich, na który składają się: murowany, neobarokowy pałac wzniesiony w latach 1918–28 według projektu architekta Juliusza Nagórskiego, murowana oficyna z ok. 1900 roku, kapliczka murowana z 1912 roku oraz park krajobrazowy. Pałac w Rossosze to piętrowa budowla z frontowym ryzalitem poprzedzonym tarasem, wspartym na czterech kolumnach. Dwór otoczony jest parkiem krajobrazowym zaprojektowanym przez Stefana Celichowskiego. Obecnie użytkownikiem obiektu jest Instytut Zootechniki mający swą siedzibę w Krakowie.

Spichlerz w Starych Bylinach

Na terenie Starych Bylin istniał zespół dworsko-parkowy z XIX wieku, na który składały się: nieistniejący już dziś drewniany dwór z pierwszej połowy XIX stulecia, drewniany spichlerz (zbudowany ok. 1880 r.) oraz park krajobrazowy.

Zespół dworsko-parkowy w Wilkowicach

We wsi Wilkowice znajduje się zabytkowy zespół dworsko-parkowy. W jego skład wchodzi murowany dwór z połowy XIX stulecia oraz murowany spichlerz wzniesiony ok. 1880 roku. Budowie te otacza park krajobrazowy z połowy XIX wieku, przekomponowany w 1910 roku według projektu Stefana Celichowskiego.

Zespół sakralny w Kurzeszynie

Na terenie wsi Kurzeszyn znajduje się murowany kościół parafialny pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny Królowej Polski,

wzniesiony w latach 1923–24, według projektu Perkowskiego i Millera. Tą jednonawową budowlę wzniesiono na planie prostokąta, zamkniętego nieco węższą apsydą. Fasadę kościoła wieńczy wieża-dzwonnica. Z kolei portal wejściowy wieńczy trójkątny szczyt, wsparty na dwóch kolumnach tokańskich. Kościół nakrywa dach dwuspadowy. Obok świątyni stoi stara plebania.

Będąc we wsi Kurzeszyn warto również zobaczyć stojące tu zabytkowe kapliczki, w tym murowaną kapliczkę przydrożną z końca XIX stulecia.

IV. Analiza problemów

1. Informacje ogólne

Analiza problemów jest etapem budowania strategii rozwoju edukacji w gminie. Zidentyfikowane problemy dotyczą sytuacji oświatowej całej gminy nie tylko szkół, mają więc charakter globalny.

Identyfikując problemy dbano, by były one konkretne i istniejące aktualnie. Ustalano również zależności przyczynowo-skutkowe między nimi. Zidentyfikowano kilkanaście problemów, z których trzy określono jako priorytetowe do realizacji w najbliższym pięcioleciu.

2. Spis zidentyfikowanych problemów

- Niska świadomości rodziców
- Mała aktywność społeczności lokalnej – problem dzieci migrujących do szkół miejskich
- Mała ilość zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych
- Brak przedszkoli i innych form edukacji przedszkolnej – brak placów zabaw, obiektów sportowych
- Brak placówek, ośrodków kultury
- Zbyt małe wykorzystanie środków unijnych
- Niekontrolowany dostęp do internetu

Strategia rozwoju edukacji w gminie Rawa Mazowiecka w latach 2009-2014

III. Wyniki analizy SWOT

Silne strony

- wykształceni nauczyciele
- dość dobre wyposażenie szkół
- świetlice szkolne działające tam, gdzie jest dowóz dzieci
- koła zainteresowań we wszystkich szkołach
- dobre wyniki egzaminów i sprawdzianów
- zespoły ludowe prężnie działające
- kluby sportowe
- współpraca z instytucjami (kuratorzy sądowi, GKRP, parafie, policja, PP-P, GOPS)
- zabytki
- aktywność mieszkańców
- zapewniony dobry dowóz do szkół
- biblioteki gminne – filie
- bezpieczne szkoły ze względu na wielkość, brak anonimowości
- lokalizacja gminy – centrum Polski
- pozytywne nastawienie władzy lokalnej do wszelkich działań na rzecz oświaty
- organizowanie licznych zawodów, konkursów
- pracownie internetowe w szkołach
- wykorzystanie środków z programów ekologicznych
- wioska internetowa w Kurzeszynie
- ośrodek kulturalno-rekreacyjny Kalinka
- świetlice socjoterapeutyczne
- dostęp do psychologa (po kilka godzin w tygodniu)
- twórcy ludowi
- niezbyt liczne klasy i przyjazna atmosfera

Słabe strony

- położenie gminy wokół miasta
- brak sal gimnastycznych i profesjonalnych boisk sportowych
- mała aktywność społeczeństwa
- zbyt krótko działające świetlice szkolne
- brak stołówek w szkołach
- brak przedszkoli
- niewielka oferta edukacyjna
- brak organizacji zajęć w okresie feryjnym
- brak świetlic środowiskowych, klubów, domów kultury
- konieczność dojazdu dzieci do szkół
- trudna sytuacja materialna mieszkańców (rodziców)
- brak placów zabaw
- trudności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych
- niewystarczające wyposażenie szkół w pomoce naukowe
- brak zainteresowania rodziców sprawami dzieci
- zbyt małe zaangażowanie mieszkańców w sprawy oświaty
- zbyt mała liczba sponsorów
- brak nauczycieli języków obcych

Wyniki analizy SWOT

Szanse edukacji

- pozytywne nastawienie władzy lokalnej do wszelkich działań na rzecz oświaty
- organizowanie licznych zawodów, konkursów
- pracownie internetowe w szkołach
- wykorzystanie środków z programów ekologicznych
- wioska internetowa w Kurzeszynie
- ośrodek kulturalno-rekreacyjny Kalinka
- świetlice socjoterapeutyczne
- dostęp do psychologa (po kilka godzin w tygodniu)
- twórcy ludowi
- niezbyt liczne klasy i przyjazna atmosfera

Zagrożenia edukacji

- niż demograficzny
- niekontrolowany dostęp do internetu
- dostęp do używek i brak wiedzy rodziców i dzieci na ten temat
- brak czasu i zainteresowania rodziców problemami dzieci
- wzrost bezrobocia
- położenie niektórych miejscowości i szkół w pobliżu drogi krajowej nr 8 Warszawa – Wrocław brak organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży
- likwidacja małych szkół

- Niebezpieczne drogi
- Ograniczona oferta w zakresie języków obcych
- Niedoinwestowanie szkół w pomoce, sprzęt dydaktyczny, zaplecza, ilość sal lekcyjnych
- Niewystarczający poziom umiejętności wychowawczych niektórych nauczycieli

Na podstawie analizy i kategoryzacji zidentyfikowanych problemów, wytypowano trzy obszary strategiczne wymagające zajęcia się nimi.

Są to:

- I. Brak oferty edukacyjnej dla dzieci w wieku przedszkolnym
- II. Problem dzieci migrujących do szkół miejskich
- III. Mała aktywność rodziców i środowiska lokalnego

V. Analiza celów

1. Metodyka określania misji i celów strategicznych

Sporządzona uprzednio analiza SWOT oraz spis problemów stanowiły punkt wyjścia do sformułowania misji dla edukacji w gminie i posłużyły do określenia celów strategicznych umożliwiających jej osiągnięcie. Definiując cele strategiczne, oparto się na zdiagnozowanych słabościach i zagrożeniach. Zidentyfikowane mocne strony i szanse były pomocne w rozwiązywaniu problemów.

2. Dążenie strategiczne edukacji w gminie

Podczas warsztatów wypracowano wizję/misję edukacji gminnej. Wyraża ona edukację marzeń, założeń oraz prognoz co do jej realizacji. Traktuje edukację jako dziedzinę o kluczowym charakterze dla rozwoju gminy. Ostatecznie wypracowano zapis misji i wizji:

Strategia rozwoju edukacji w gminie Rawa Mazowiecka w latach 2009-2014

Misją edukacji w gminie Rawa Mazowiecka jest:

- 1. Stworzenie przedszkolnej oferty edukacyjnej oraz podniesienie atrakcyjności i różnorodności zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, zgodnych z oczekiwaniami uczniów i ich rodziców;**
- 2. Wykorzystanie istniejącej bazy oraz jej rozbudowanie celem realizacji zaplanowanej oferty;**
- 3. Podejmowanie działań aktywizujących i podnoszących świadomość rodziców i środowiska lokalnego.**

Wizja edukacji gminnej:

Wysoki poziom edukacji to wszechstronnie rozwinięty absolwent.

3. Główne obszary działania (cele strategiczne)

Wyznaczenie celów strategicznych ma za zadanie określenie głównych obszarów działań, na jakich należy skupić się na przestrzeni najbliższych 5 lat, aby móc osiągnąć optymalny rozwój edukacji w gminie. Przedstawione poniżej obszary bazują przede wszystkim na atutach samej gminy oraz aktualnych szansach ujętych w analizie SWOT.

Na bazie wykreowanych trzech obszarów działań w gminie, wyłoniono trzy cele strategiczne:

- I. Stworzenie oferty edukacyjnej dla dzieci w wieku przedszkolnym**
- II. Wzbogacenie oferty edukacyjnej szkół gminnych (zahamowanie procesu migracji uczniów z miejscowości gminnych do szkół miejskich)**
- III. Aktywizacja rodziców i środowiska lokalnego na rzecz dzieci i młodzieży**

Uzasadnienie wyboru I celu strategicznego:

We wczesnym dzieciństwie kształtują się podstawowe umiejętności i kompetencje edukacyjne, społeczne i emocjonalne dziecka niezbędne w dalszej karierze szkolnej. Jest to także pierwszy etap powstawania nierówności edukacyjnych, ponieważ już wtedy warunki wychowania dzieci są różne i prowadzą do zróżnicowanego poziomu umiejętności. Brak dostępu do wczesnej edukacji jest czynnikiem zdecydowanie potęgującym nierówności edukacyjne. Dlatego istotne są zinstytucjonalizowane działania, które pomogą w upowszechnieniu wychowania przedszkolnego na terenie gminy.

Uzasadnienie wyboru II celu strategicznego:

Położenie Gminy Rawa Mazowiecka wokół Miasta Rawa Mazowiecka wymusza wzbogacenie oferty edukacyjnej szkół gminnych, co przyczyni się do wyrównania szans edukacyjnych, podniesienia poziomu nauczania i zatrzymania migracji uczniów do szkół miejskich, a tym samym obniży koszty utrzymania szkół gminnych. Działania przyjęte do realizacji pozwolą na różne formy aktywności uczniów i rozwijanie ich uzdolnień.

Uzasadnienie wyboru III celu strategicznego:

Zaangażowanie rodziców w życie szkół w naszej gminie jest niewystarczające. Poprzez przyjęte działania chcemy wpływać na zmianę świadomości, wiedzy i postaw rodziców, ponieważ ich rola jest kluczowa w procesie wychowania i edukacji. Należy zatem przełamać istniejące bariery pomiędzy rodzicami, a nauczycielami i motywować rodziców i nauczycieli do współpracy ze sobą oraz do ścisłej współpracy ze szkołą w celu skoordynowania działań na rzecz dobra dziecka. Zaplanowane działania pozwolą również zaktywizować środowiska lokalne na rzecz oświaty.

Wyznaczone cele, wynikające ze zdiagnozowanych lokalnych słabości i zagrożeń zawierają w sobie czynnik modernizowania kilku priorytetowych obszarów.

4. Cele operacyjne

Każdemu z celów strategicznych przyporządkowanych jest kilka celów operacyjnych (krótkoterminowych). Są one określone w ten sposób, aby ich realizacja przyczyniała się w sposób bezpośredni lub pośredni do osiągnięcia celu głównego (strategicznego). W niektórych miejscach występuje zbieżność celów operacyjnych w odniesieniu do celów strategicznych. Oznacza to, że wyznaczone zostały podobne cele operacyjne do realizacji różnych celów strategicznych, ponieważ trudno jest je jednoznacznie rozgraniczyć.

CEL STRATEGICZNY I

Stworzenie oferty edukacyjnej dla dzieci w wieku przedszkolnym

Cele operacyjne:

- Cel 1 – Stworzenie oferty edukacyjnej dla dzieci w wieku 3–5 lat
- Cel 2 – Stworzenie oferty edukacyjnej dla dzieci w wieku 0–3 lata
- Cel 3 – Dążenie do utworzenia gminnego przedszkola

CEL STRATEGICZNY II

Wzbogacenie oferty edukacyjnej szkół gminnych (zahamowanie procesu migracji uczniów z miejscowości gminnych do szkół miejskich)

Cele operacyjne:

- Cel 1 – Uaktywnienie działań promocyjnych podejmowanych przez szkoły gminne
- Cel 2 – Wzbogacenie oferty zajęć dodatkowych organizowanych przez szkoły gminne
- Cel 3 – Poprawa warunków lokalowych wybranych szkół gminnych
- Cel 4 – Aktywizacja społeczności lokalnych na rzecz szkół gminnych

CEL STRATEGICZNY III

Aktywizacja rodziców i środowiska lokalnego na rzecz dzieci i młodzieży

Cele operacyjne:

- Cel 1 – Organizacja szkoleń dla rodziców i nauczycieli
- Cel 2 – Organizacja rodzinnych imprez sportowo-rekreacyjnych

VI. Programy

Realizacja zaprezentowanych powyżej celów operacyjnych będzie się odbywać etapami. Szczegółowe programy służące realizacji strategii rozwoju edukacji w gminie Rawa Mazowiecka przedstawione są poniżej:

CEL STRATEGICZNY I:

STWORZENIE OFERTY EDUKACYJNEJ DLA DZIECI W WIEKU 0–5 LAT:

Cel operacyjny 1 – Stworzenie oferty edukacyjnej dla dzieci w wieku 3–5 lat

Cel operacyjny 2 – Stworzenie oferty edukacyjnej dla dzieci w wieku 0–3 lata

Cel operacyjny 3 – Dążenie do utworzenia gminnego przedszkola

Cel	Działania/programy	Wskaźnik realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram realizacji	Źródło realizacji
I	1. Utworzenie Punktu Przedszkolnego w Konopnicy	Utworzony Punkt przedszkolny	Dyrektor Szkoły Podstawowej w Konopnicy Urząd Gminy	IX 2009 r.	Budżet gminy Środki zewnętrzne
I	2. Utworzenie Zespołów Wychowania Przedszkolnego przy pozostałych szkołach gminnych	Utworzone 5 Zespołów Wychowania Przedszkolnego • Boguszyce • Kurzeszyn • Pukinin • Rossocha • Stara Wojska	Dyrektorzy szkół Urząd Gminy GZds.OKiS	do IX 2010 r.	Środki zewnętrzne
2	1. Tworzenie grup zabawowych dla dzieci w wieku 0–3	Powstanie 8 grup zabawowych	Dyrektorzy szkół Stowarzyszenia Rodzice Urząd Gminy	do IX 2011 r.	Środki zewnętrzne
2	2. Spotkania ze specjalistami (lekarz, pielęgniarka, logopeda, psycholog)	5 spotkań w roku dla każdej grupy zabawowej	Dyrektorzy szkół Stowarzyszenia Rodzice Urząd Gminy	od 2011 r.	Budżet gminy Fundusz ochrony zdrowia Środki zewnętrzne
3	1. Określenie lokalizacji gminnego przedszkola	Wskazany budynek	Urząd Gminy	do 2014 r.	
3	2. Określenie źródeł finansowania inwestycji		Urząd Gminy	do 2014 r.	

CEL STRATEGICZNY II:

WZBOGACENIE OFERTY EDUKACYJNEJ SZKÓŁ GMINNYCH

(zatrzymanie procesu migracji uczniów z miejscowości gminnych do szkół miejskich)

Cel operacyjny 1 – Uaktywnienie działań promocyjnych podejmowanych przez szkoły gminne

Cel operacyjny 2 – Wzbogacenie oferty zajęć dodatkowych organizowanych przez szkoły gminne

Cel operacyjny 3 – Poprawa warunków lokalowych wybranych szkół gminnych

Cel operacyjny 4 – Aktywizacja społeczności lokalnych na rzecz szkół gminnych

Cel	Działania/programy	Wskaźnik realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram realizacji	Źródło realizacji
I	1. Bieżąca aktualizacja stron internetowych szkół	Aktualne strony internetowe 6 szkół	Dyrektorzy szkół Nauczyciel informatyki	IX 2009 – XII 2014 r.	Budżet szkoły
I	2. Stała współpraca szkół z lokalną prasą i mediami	4 artykuły prasowe o działaniach każdej szkoły w roku szkolnym Informacje radiowe wg. możliwości	Dyrektorzy szkół Nauczyciele	VI 2009 – XII 2014 r.	Budżet szkoły
I	3. Prezentacja osiągnięć szkół na tablicy informacyjnej w Urzędzie Gminy	2 prezentacje każdej szkoły w roku szkolnym	Dyrektorzy szkół Nauczyciele	VI 2009 – XII 2014 r.	Budżet szkoły
I	4. Opracowanie ulotek reklamujących szkołę	Opracowane ulotki wg. potrzeb	Dyrektorzy szkół Nauczyciele	VI 2009 – XII 2014 r.	Budżet szkoły
I	5. Wydawanie gazetek szkolnych	Ilość gazetek szkolnych wg. potrzeb	Dyrektorzy szkół Nauczyciele	IX 2009 – XII 2014 r.	Budżet szkoły
I	6. Organizowanie przez szkoły konkursów o zasięgu gminnym i powiatowym	Każda szkoła 1 konkurs w roku szkolnym	Dyrektorzy szkół Nauczyciele	IX 2009 – XII 2014 r.	Budżet szkoły Budżet gminy Środki zewnętrzne
2	1. Szkolenie z pracy metodą projektów badawczych dla nauczycieli	18 przeszkolonych nauczycieli	Dyrektorzy szkół GZds, OKIS	III kwartał 2009 r.	Budżet szkoły Środki zewnętrzne
2	2. Realizacja dodatkowych zajęć dla uczniów prowadzonych metodą projektów badawczych	Każdy z przeszkolonych nauczycieli będzie miał możliwość prowadzenia zajęć metodą projektów badawczych	Dyrektorzy szkół Przeszkoleni nauczyciele	od IV kwartału 2009 do XII 2014 r.	Budżet szkoły Środki zewnętrzne
2	3. Realizacja dodatkowych zajęć rekreacyjno – sportowych dla uczniów	Ilość zajęć uzależniona od potrzeb i możliwości	Dyrektorzy szkół Wychowawcy klas Nauczyciele w-f	IX 2009 – XII 2014 r.	Budżet szkoły Środki zewnętrzne
3	1. Budowa sal gimnastycznych	Sala gimnastyczna przy ZSO w Kurzeszynie Sala Gimnastyczna przy ZSO w Starej Wojskiej	Wójt Gminy Dyrektorzy szkół	do XII 2014 r.	Budżet gminy Środki zewnętrzne
3	2. Dobudowa 2 sal lekcyjnych przy budynku ZSO w Boguszycach	2 nowe sale lekcyjne	Wójt Gminy Dyrektor Szkoły	do XII 2014 r.	Budżet gminy Środki zewnętrzne

Cel	Działania/programy	Wskaźnik realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram realizacji	Źródło realizacji
3	3. Dobudowanie 2 sal lekcyjnych przy budynku Szkoły Podstawowej w Pukininie	2 nowe sale lekcyjne	Wójt Gminy Dyrektor Szkoły	do XII 2014 r.	Budżet gminy Środki zewnętrzne
4	1. Utworzenie stowarzyszeń wspierających działalność szkół gminnych	Powołane stowarzyszenia	Dyrektorzy szkół Lokalni liderzy Urząd Gminy	do XII 2014 r.	Budżet gminy Środki zewnętrzne

CEL STRATEGICZNY III:

AKTYWIZACJA RODZICÓW I ŚRODOWISKA LOKALNEGO NA RZECZ DZIECI I MŁODZIEŻY

Cel operacyjny 1 – Organizacja szkoleń dla rodziców i nauczycieli

Cel operacyjny 2 – Organizacja rodzinnych imprez sportowo-rekreacyjnych

Cel	Działania/programy	Wskaźnik realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Harmonogram realizacji	Źródło realizacji
I	1. Szkolenie „Współpraca nauczycieli i rodziców”	6 szkoleń (2 placówki w roku)	GZOKS Dyrektorzy szkół	od IX 2009 r. do XII 2011 r.	Budżet gminy: • środki na doskonalenie zawodowe nauczycieli • środki Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • środki zewnętrzne
I	2. Kampania informacyjna w ramach projektu „Obywatel Dziecko”	Przeprowadzona kampania	Fundacja Rozwoju Dzieci im. J.A. Komeńskiego Stowarzyszenie Oświatowo Edukacyjno Wychowawcze SOWA GZOKS Dyrektorzy szkół	VI 2010 r.	Środki zewnętrzne
I	3. Seminarium „Obywatel Dziecko”	Zorganizowane seminarium	GZOKS Dyrektor ZSO w Starej Wojskiej	X 2010 r.	Budżet gminy Środki zewnętrzne
2	1. Organizowanie pikników rodzinnych dla dzieci i rodziców np. Dzień Rodziny w każdej szkole	6 imprez w roku	Rodzice Dyrektorzy szkół	VI 2009 – VI 2014 r.	• środki Rady Rodziców • budżet szkoły
2	2. Organizowanie gminnej rodzinnej imprezy rekreacyjnej	1 raz w roku (pierwsza niedziela wakacji)	GZOKS Urząd Gminy Gminny koordynator ds. sportu szkolnego	VI 2009 – VI 2014 r.	Budżet gminy

VII. Relacja między strategią rozwoju edukacji w gminie Rawa Mazowiecka a priorytetami przyjętymi w programach wspierających edukację i w innych dokumentach

Przedstawione w poprzednim rozdziale programy działań muszą być finansowane w znacznej mierze z pozyskanych środków zewnętrznych. Sama gmina nie jest w stanie podźwignąć kosztów zadań związanych z rozwojem edukacji. Poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania – zarówno ze środków UE jak i budżetu Państwa (poprzez różne instrumenty finansowe) stawia jako pierwszy warunek spójność zapisanych w strategii celów i programów z przyjętymi priorytetami i obszarami działań programów wsparcia edukacji. Organizacja tego rozdziału powinna zostać podporządkowana klasyfikacji funduszy charakterystycznych dla 4 poziomów organizacji systemów wsparcia. Są to:

- fundusze lokalne
- fundusze regionalne
- fundusze krajowe
- fundusze europejskie.

Zaprezentowane w części szczegółowej linie finansowania powinny zostać podporządkowane przejrzystemu systemowi prezentacji, który obejmuje m.in.: kategorie środków, ich aktywność w latach 2009–2013 oraz podmioty ubiegające się o pozyskanie środków i podejmujące realizację przyjętych celów. Nakłada to na jednostki i instytucje odpowiedzialne za realizację strategii obowiązek podejmowania działań zaplanowanych w przyjętej strategii i nakierowanych na realizację wybranych celów strategicznych, bądź skonsultowania i podjęcia zmian w uchwalonej strategii.

W celu zapewnienia sprawnej realizacji przyjętej strategii zostanie powołany przez Wójta Gminy Rawa Mazowiecka zespół monitorujący.

Lista gmin, które wypracowały strategię edukacji

STRATEGIE ZREALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU „DLA DZIECI”

gmina Barciany

woj. warmińsko-mazurskie
www.barciany.pl

gmina Cekcyn

woj. kujawsko-pomorskie
www.cekcy.pl

gmina Główny

woj. pomorskie
www.ug.glowczyce.ibip.pl

gmina Jastków

woj. lubelskie
www.jastkow.pl

gmina Myszyniec

woj. mazowieckie
www.myszyniec.pl

gmina Stosowice

woj. dolnośląskie
www.stosowice.pl

gmina Żyrzyn

woj. lubelskie
www.zyrzyn.pl

gmina Bolesławiec

woj. łódzkie
www.boleslawiec.net.pl

gmina Cisna

woj. podkarpackie
www.gminacisna.pl

gmina Galewice

woj. łódzkie
www.galewice.pl

gmina Godziesze Wielkie

woj. wielkopolskie
Urząd Gminy, ul. 10 Listopada 11
62-872 Godziesze Wielkie

gmina Kańczuga

woj. podkarpackie
www.kanczuga.internetdsl.pl

gmina Klucze

woj. małopolskie
www.gmina-klucze.pl

gmina Lututów

woj. łódzkie
www.lututow.bip.cc

gmina Niegowa

woj. śląskie
www.niegowa.eu

gmina Olszówka

woj. wielkopolskie
www.olszowka.bazagmin.pl

gmina Olsztyn

woj. śląskie
www.olsztyn.ug.gov.pl

gmina Pawłosiów

woj. podkarpackie
www.gminapawlosiow.webpark.pl

gmina Pobiedziska

woj. wielkopolskie
www.pobiedziska.pl

gmina Sokolniki

woj. łódzkie
www.sokolniki.pl

gmina Somianka

woj. mazowieckie
www.somianka.pl

gmina Wieruszów

woj. łódzkie
www.wieruszow.pl

gmina Wojcieszków

woj. lubelskie
www.wojcieszkow.pl

POZOSTAŁE STRATEGIE

gmina Bieliny

woj. świętokrzyskie
www.bieliny.pl

gmina Brzostek

woj. podkarpackie
www.brzostek.alpha.pl

gmina Garbów

woj. lubelskie
www.garbow.pl

gmina Głuchów

woj. łódzkie
www.gluchow.pl

gmina Jednorzec

woj. mazowieckie
www.jednorzec.pl

gmina Korycin

woj. podlaskie
www.korycin.pl

gmina Lubawa

woj. warmińsko-mazurskie
www.gminalubawa.pl

gmina Niedrzwica Duża

woj. lubelskie
www.niedrzwicaduza.pl

gmina Rawa Mazowiecka

woj. łódzkie
www.rawam.ug.gov.pl

gmina Sępólno Krajeńskie

woj. kujawsko-pomorskie
www.gmina-sepolno.pl

gmina Stoczek Łukowski

woj. lubelskie
www.stoczeklukowski.pl

miasto Stoczek Łukowski

woj. lubelskie
www.stoczek-lukowski.pl

gmina Wisznice

woj. lubelskie
www.wisznice.pl

gmina Cyców

woj. lubelskie
www.ugcycow.pl

gmina Kęsowo

woj. kujawsko-pomorskie
www.kesowo.pl

gmina Kętrzyn

woj. warmińsko-mazurskie
www.gminaketrzyn.pl

Informacja o PAFW i Fundacji Komeńskiego

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności (PAFW) została założona w USA przez Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości. W 2000 roku otworzyła Przedstawicielstwo w Polsce i rozpoczęła działalność programową.

Misją PAFW jest działanie na rzecz umacniania społeczeństwa obywatelskiego, demokracji i gospodarki rynkowej w Polsce, w tym wyrównywania szans rozwoju indywidualnego i społecznego, a także dzielenie się polskimi doświadczeniami w zakresie transformacji z innymi krajami Europy Środkowo-Wschodniej. Misję tę Fundacja urzeczywistnia poprzez realizację programów w następujących obszarach tematycznych:

- inicjatywy w zakresie edukacji,
- rozwój społeczności lokalnych,
- upowszechnianie polskich doświadczeń związanych z transformacją.

Fundacja finansuje swoją działalność z przychodów funduszu wieczystego, którego źródłem są środki pochodzące z likwidowanych inwestycji i programów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości. Dotychczas Fundusz Przedsiębiorczości przekazał do Fundacji 250 mln USD.

W Polsce PAFW koncentruje się na inicjatywach edukacyjnych – przede wszystkim takich, które służą wyrównywaniu szans, a zarazem unowocześnianiu oświaty, a także na wyzwaniu i umacnianiu aktywności obywatelskiej w miejscach wymagających szczególnego wsparcia, zwłaszcza na terenach wiejskich i w małych miastach. Fundacja zaprasza do współpracy inne organizacje pozarządowe, które są w stanie przyjąć na siebie rolę realizatorów poszczególnych programów Fundacji. Organizacje te zarządzają przedsięwzięciami według zasad i procedur określonych przez PAFW.

W ciągu dziewięciu lat, Fundacja przeznaczyła na swoje programy ponad 67 mln USD.

Więcej o Fundacji: www.pafw.pl

FUNDACJA ROZWOJU DZIECI IM. JANA AMOSA KOMEŃSKIEGO

Jesteśmy organizacją pozarządową działającą od 2003 roku. Dążymy do zapewnienia optymalnych warunków rozwoju i wyrównania szans edukacyjnych wszystkim dzieciom od urodzenia do 10 roku życia. Chcemy stwarzać dzieciom jak najlepsze warunki do budowania poczucia własnej wartości, rozbudzania ciekawości, rozwijania samodzielności i kreatywności.

Szczególnie dbamy o dobro tych dzieci, które mają mniejsze szanse na udany start w dorosłe życie: z małych miejscowości, ze środowisk zaniedbanych ekonomicznie i kulturowo. Chcemy przyczynić się do ukształtowania nowego pokolenia twórczych i ciekawych świata ludzi, którzy w życiu będą kierowali się zasadami tolerancji i solidarności społecznej.

Działamy we współpracy z rodzicami, nauczycielami, organizacjami pozarządowymi, samorządami i instytucjami, które pomagają dzieciom. Upowszechniamy nowoczesne rozwiązania pedagogiczne i wysokie standardy edukacyjne. Dzięki współpracy ze polskimi i światowymi ekspertami w zakresie wczesnej edukacji mamy dostęp do najnowszych osiągnięć pedagogicznych i rozwiązań organizacyjnych, które przeszczepiamy na grunt Polski.

Działamy na poziomie ogólnopolskim i lokalnym. Na poziomie ogólnopolskim poprzez raporty, badania, konferencje i wydawnictwa promujemy potrzeby edukacyjne małych dzieci. Prowadzimy także działania rzecznicze. Na poziomie lokalnym poprzez szkolenia, programy i konsultacje pomagamy gminom wiejskim i organizacjom pozarządowym we wprowadzaniu i finansowaniu nowoczesnych rozwiązań edukacyjnych dla małych dzieci.

Więcej o Fundacji: www.frd.org.pl

Informacja o programie „Dla Dzieci”

Celem programu „Dla Dzieci” prowadzonego przez Fundację Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego we współpracy z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci w wieku 3–10 lat, wspieranie dobrej jakości wczesnej edukacji oraz upowszechnianie sprawdzonych rozwiązań podnoszących jakość edukacji. Pierwsza edycja programu realizowana była w okresie: maj 2005 – czerwiec 2006 r., druga w okresie: kwiecień 2007 – maj 2009 r.

Najważniejsze działania:

- Zainspirowaliśmy powstanie i koordynujemy prace Partnerstwa na rzecz Rozwoju i Edukacji Małych Dzieci. Partnerstwo to ruch społeczny, którego celem jest nagłaśnianie, promowanie i działania rzecznicze zmierzające do upowszechnienia różnorodnych form wspierania rozwoju i edukacji dla małych dzieci. W Partnerstwie zrzeszonych jest 49 organizacji z całej Polski.
- W ramach promocji edukacji małych dzieci zorganizowaliśmy 5 lokalnych konferencji, w których uczestniczyły 554 osoby, 3 ogólnopolskie Fora Edukacyjne dla 1297 uczestników oraz 3 seminaria międzynarodowe dla 331 uczestników.
- Wydaliśmy w nakładzie 3 000 egzemplarzy publikację „Małe dziecko w Polsce – doświadczenia organizacji pozarządowych” zawierającą przykłady 12 „dobrych praktyk” z zakresu pracy z dziećmi wypracowanych przez organizacje pozarządowe w Polsce. Wersja elektroniczna znajduje się na stronie www.frd.org.pl w zakładce Publikacje.
- We współpracy z zespołem ekspertów wydaliśmy w nakładzie 3 000 egzemplarzy „Małe dziecko w Polsce – raport o edukacji elementarnej”. Jest to pierwsza tego typu publikacja w Polsce. Raport zawiera 11 rozdziałów tematycznych poświęconych różnym aspektom edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Perspektywę ekspertów uzupełniliśmy rekomendacjami organizacji pozarządowych oraz przykładami „dobrych praktyk” z krajów Unii Europejskiej. Raport został wytyłoczony także na płytach CD. Wersja elektroniczna znajduje się na stronie www.frd.org.pl w zakładce Publikacje.
- Przygotowaliśmy 9 modułów szkoleniowych: dla gmin z zakresu tworzenia strategii edukacyjnych; dla organizacji pozarządowych zainteresowanych profesjonalizacją swoich działań oraz dla konsultantów z zakresu pozyskiwania środków i przygotowywania wniosków na działania związane z edukacją najmłodszych. Do prowadzenia szkoleń przygotowaliśmy 30 trenerów.
- Pomogliśmy w stworzeniu gminnych strategii edukacyjnych w 23 gminach wiejskich. Do czerwca 2009 r. gminy i działające na ich terenie organizacje pozarządowe pozyskały 15 919 121 zł na realizację działań zapisanych w strategiach. Replikujemy strategie edukacyjne w Republice Kazachstanu.
- Przedstawiciele 24 organizacji pozarządowych uczestniczyli w 3 szkoleniach podnoszących jakość pracy organizacji: „Nowoczesne formy pracy z małymi dziećmi”; „Promowanie potrzeb edukacyjnych małych dzieci”; „Planowanie i prowadzenie działań w środowiskach lokalnych”.
- Przeprowadziliśmy konkurs dotacyjny na monitorowanie Gminnych Strategii Edukacji Elementarnej (6 dotacji na łączną kwotę 19 800 zł) oraz dwa konkursy na realizację projektów wyrównujących szanse edukacyjne i podnoszące jakość edukacji elementarnej (27 dotacji na łączną kwotę 379 042 zł). Różnorodnymi działaniami realizowanymi w ramach projektów zostało bezpośrednio objętych 4 000 dzieci, rodziców i nauczycieli, pośrednio – blisko 10 000 osób.
- Przygotowaliśmy 28 konsultantów do pomagania gminom i organizacjom pozarządowym w pozyskiwaniu środków finansowych na działania dla małych dzieci. Do czerwca 2009 r. konsultanci udzielili ponad 140 konsultacji pomagając w pozyskaniu dotacji na łączną kwotę 2 888 291 zł.

Trzecia edycja programu „Dla Dzieci” rozpoczęła się w lipcu 2009 r. i zakończy się w czerwcu 2010 r. Po więcej informacji zapraszamy na stronę www.dladzieci.org.pl.

Publikację „Inwestujmy w małe dzieci – gminne strategie edukacji” wydano
w ramach programu „Dla Dzieci” dzięki finansowemu wsparciu
Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

Wydawca:
Fundacja Rozwoju Dzieci
im. J. A. Komeńskiego
00-586 Warszawa, ul. Flory 1 m. 8
tel.: 0 22 881 15 80
www.frd.org.pl

Wydanie I
ISBN: 978-83-924424-6-2

Redakcja: Teresa Ogrodzińska
Korekta: Monika Rychalska
Projekt graficzny: Łukasz Hahn, www.smARTcat.pl
Skład: Łukasz Grzeszczyk, Łukasz Hahn
Zdjęcia: Marta Białek-Graczyk, Jim Holmes, Marcin Kamiński
Druk: Lotos Sp. z o.o.

© Fundacja Rozwoju Dzieci im. J. A. Komeńskiego, Warszawa 2009
Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk lub kopiowanie całości
albo fragmentu książki – z wyjątkiem cytatów w artykułach i przeglądach
krytycznych – możliwe są tylko na podstawie pisemnej zgody Wydawcy.

„Inwestujemy w małe dzieci – gminne strategie edukacji” – to kolejna publikacja promująca działania na rzecz małych dzieci, wydana w ramach programu Dla Dzieci, realizowanego przez Fundację Komeńskiego we współpracy z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności.

W publikacji pokazujemy, jak ważną funkcję w wyrównywaniu szans edukacyjnych i podnoszeniu jakości edukacji na terenach wiejskich mogą pełnić gminne strategie edukacji, obejmujące wszystkie szczeble edukacji – od przedszkola do gimnazjum. Opisujemy krok po kroku partycypacyjny model tworzenia strategii, w którym uczestniczą przedstawiciele władz samorządowych, instytucji gminnych, przedszkoli, szkół, organizacji pozarządowych, a także lokalni przedsiębiorcy i rodzice. Mamy nadzieję, że nasza publikacja zainspiruje Państwa do zwrócenia szczególnej uwagi na edukację najmłodszych obywateli Państwa gmin.

POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

POLISH-AMERICAN
FREEDOM FOUNDATION

Inwestujemy w małe dzieci

GMINNE STRATEGIE EDUKACJI

www.frd.org.pl

www.dladzieci.org.pl